

CITYTRAINER

Citytrainers: sportieve kracht voor de stad

Sportactiviteiten voor en door jongeren

Froukje Smits

Citytrainers: sportieve kracht voor de stad

Sportactiviteiten voor en door jongeren

Froukje Smits

Utrecht, juni 2013

*Mulier Instituut
Sociaal-wetenschappelijk sportonderzoek*

*Postbus 85445
3508 AK Utrecht*

*t 030-7210220
e info@mulierinstituut.nl
i www.mulierinstituut.nl*

*Hogeschool Utrecht
Lectoraat Participatie en
Maatschappelijke Ontwikkeling*

*Postbus 85397
3508 AJ Utrecht*

*t 088-481 9831
e ksi@hu.nl
i www.socialeinnovatie.onderzoek.hu.nl*

Inhoudsopgave

1.	Citytrainers: het onderzoek	5
1.1	Evaluatie van de pilot	6
2.	Jong, sportief en erbij willen horen	9
2.1	Stimuleren vrijwillige jongerenparticipatie	9
2.2	Bereiken doelgroep 12+ met sport(buurt)activiteiten	11
2.3	Verhogen sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk	12
3.	‘Ik ben geen leermens’	15
3.1	Les op een zitzak	15
3.2	Hun eigen ding	17
3.3	De ‘hand’-oefening	18
3.4	Passende plek voor iedere Citytrainer	19
3.5	Certificaatuitreiking op poppodium	19
4.	Van powerfrisbee tot fluitketelcurling	23
4.1	“Battelen tot iets goeds”	23
4.2	Minder verveling dankzij Citytrainers	25
5.	Eerst New Kids, nu rolmodel	29
5.1	Citytrainer ‘skills’	30
5.2	Trots op persoonlijke groei	31
6.	Lokale samenwerking	33
6.1	Tops en tips voor het project	34
7.	Rapportcijfer Citytrainers: 8,4	35
7.1	(Door)ontwikkelen van het project	35
7.2	Een pareltje	36
8.	Conclusie	39
	Bijlage I Competentieprofiel van de Citytrainer	42
	Bijlage II Juryrapport ‘Meer dan handen Award’	47

1. Citytrainers: het onderzoek

Gemeenten werven voor het project Citytrainer jongeren van 12+ die een positieve bijdrage aan hun stad of wijk leveren door – op vrijwillige basis – voor andere jongeren sportactiviteiten en events te organiseren. De gemeenten leiden deze jongeren op tot *Citytrainers* en begeleiden hen vervolgens bij de opzet en uitvoering van sportactiviteiten en/of events. Het doel van het project is om door middel van vrijwillige inzet van jongeren jongerenparticipatie te bevorderen, de jongeren beter te bereiken voor buurtsportactiviteiten en zo de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken te verhogen. In 2012 zijn er drie pilots in drie gemeenten gehouden met de cursus en vervolgens inzet van Citytrainers.

Het project is in 2010 in 's-Hertogenbosch begonnen. Met behulp van een ZonMw-subsidie zijn ook de gemeenten Dordrecht en Tilburg aangehaakt. In 2011 is over de ontwerpfase van het project de rapportage *City Trainers; train je stad* (Smits, 2011¹) verschenen. Tijdens die ontwerpfase zijn jongeren, ouders² en andere belanghebbenden zoals scholen, samenwerkingspartners en praktijkbegeleiders bevraagd over hun meningen en gedachten over het project. Het project heeft zo vanaf het prille begin aansluiting bij de wensen van de directbetrokkenen gezocht.

Op basis van de inzichten uit de ontwerpfase is Citytrainer doorontwikkeld, waarbij het communicatiebureau voor de non-profitsector WHISE de drie gemeenten heeft geadviseerd. WHISE heeft behalve een communicatieplan ook een toolkit ontworpen waarmee gemeenten Citytrainers kunnen werven en Citytrainers op hun beurt deelnemers kunnen werven voor de sportactiviteiten. Verder heeft het opleidingsbureau KPC Groep met de drie gemeenten competentieprofielen voor de Citytrainers uitgewerkt en op basis daarvan de cursus Citytrainer 'Ik train mijn stad' ontworpen. De cursus bestaat uit zeven bijeenkomsten van twee uur, met een (verplichte) praktijkervaring van vijftien uur. Wie dat succesvol afrondt, is een gecertificeerde Citytrainer. In het jaar 2011-2012 is in de drie gemeenten een pilot met de cursus uitgevoerd.

Naar die pilot heeft het lectoraat Participatie en Maatschappelijke Ontwikkeling (PMO) van Hogeschool Utrecht samen met het Mulier Instituut onderzoek gedaan. De voorliggende rapportage beschrijft de uitkomsten van dit onderzoek: de succesfactoren, de verbeterpunten en ook de mogelijkheden tot doorontwikkeling van Citytrainer. De uitkomsten kunnen ook voor andere gemeenten van waarde zijn, indien zij overwegen het concept over te nemen. Het onderzoek biedt vooral een empirische onderbouwing van de waardering voor het project, niet alleen van de Citytrainers, maar ook van hun ouders, de jongeren die deelnamen aan de sportactiviteiten, cursusleiders en andere belanghebbenden.

¹ Smits, F. (2011). *City Trainers; train je stad*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

² Met ouders kunnen in deze rapportage ook verzorgers van de jongeren worden bedoeld.

Citytrainer Abdel (18): ‘Ik kan niet stilstaan, ik moet bewegen’

De achttienjarige Abdel woont sinds vijf jaar in Nederland en spreekt vloeiend Nederlands. ‘Toen ik 13 was ben ik samen met mijn familie gevlucht uit Irak.’ Zijn broer was journalist en in Irak ontvoerd. Abdel heeft na de ontvoering nooit meer iets van zijn broer vernomen. Zijn vader is een bekende schrijver in Irak, maar de autoriteiten accepteerden zijn boeken niet. ‘Er zat niets anders op dan te vluchten, er is ons daar zo veel aangedaan. Ik mis mijn familie en vrienden maar ik wil nooit meer terug naar daar, nooit meer.’ Het leven in Nederland is ook niet altijd even gemakkelijk, maar Abdel beschouwt het een voorrecht hier te zijn. ‘Ik kan mijn geschiedenis gebruiken als excuus om niets te doen, maar ik ben hier niet voor niets, ik moet laten zien wat ik waard ben.’

Abdel heeft vele talenten; hij kan goed voetballen en freerunnen en dansen. Dankzij Citytrainers heeft hij geleerd zijn talenten te benutten. ‘Ik kan niet stilstaan, ik moet bewegen.’ Dankzij het project heeft hij danslessen kunnen geven aan verschillende groepen en als eindactiviteit organiseerde hij een groot sportevenement, waarvoor hij ook rappers, djembé-spelers en professionele dansers wist te strikken en er meer mensen op af kwamen. ‘Er waren veel jonge kinderen, dus ik heb wel met de rappers afgesproken dat zij geen scheldwoorden zouden gebruiken.’ Abdel vindt dat hij is gegroeid tijdens de cursus. ‘Alle begeleiders van het project hebben positieve eigenschappen. Ik probeer ze me allemaal eigen te maken. Van alle begeleiders leer ik iets en ik ben ze er erg dankbaar voor.’

Aan de volgende lichting Citytrainers wil Abdel meegeven dat het belangrijk is je talent te laten zien, zodat begeleiders je kunnen helpen dat talent te ontwikkelen. ‘Je moet proberen alle kansen te pakken om als individu te kunnen groeien.’

1.1 Evaluatie van de pilot

In samenwerking met de projectleiders uit de drie gemeenten zijn vragenlijsten ontwikkeld om de pilotfase te evalueren. Citytrainers en deelnemers aan de georganiseerde sportactiviteiten zijn gevraagd naar hun mening over de activiteiten, naar hun oordeel over het project en naar sociaaldemografische kenmerken (geslacht, leeftijd, opleidingsniveau en etnische achtergrond). Citytrainers zijn ook naar hun ervaring met zowel de cursus als de praktijkervaring gevraagd en naar hun mening over hun talent en persoonlijke ontwikkeling gedurende de deelname aan het project. In totaal hebben 65 citytrainers en 88 deelnemers de enquête ingevuld.

Ter verdieping zijn groepsgesprekken gehouden met de Citytrainers, de deelnemers, de ouders van de Citytrainers, de projectleiders van de drie gemeenten, vertegenwoordigers van deelnemende scholen en overige samenwerkingspartners. De drie gemeenten hebben de afname en verwerking van de interviews zelf uitgevoerd met sport(buurt)medewerkers. Sport(buurt)medewerkers zijn in dienst van de gemeente en actief betrokken bij de uitvoering en begeleiding van het project Citytrainer. Het voordeel is dat de sport(buurt)medewerkers de jongeren en andere geïnterviewden al kenden uit hun netwerk. Zij waren in staat in kort tijdsbestek veel jongeren te bereiken. Een nadelig effect had kunnen zijn dat geïnterviewden sociaal wenselijke antwoorden zouden geven – zij kennen de interviewer immers al – en dit zou de uitkomsten van het onderzoek hebben kunnen beïnvloeden. Door voorbereiding en begeleiding van de

Hogeschool Utrecht en het Mulier Instituut is de kans op sociaal wenselijke antwoorden geminimaliseerd. De sport(buurt)medewerkers zijn bekend met hoe zij interviews op een betrouwbare en valide manier kunnen afnemen en verwerken; hiertoe zijn zij in de ontwerpfase van het project ook gecoacht (zie Smits 2011). De interviews met de projectleiding van de drie gemeenten heeft de onderzoeker zelf afgenomen. Behalve de interviews zijn er ook enquêtes gehouden, zodat jongeren anoniem hun oordeel konden geven.

We hebben gestreefd naar het volgende aantal interviews per gemeente:

- 25 Citytrainers die in het schooljaar 2011-2012 hebben deelgenomen aan de cursus (panelgesprekken);
- 30 jongeren die in het schooljaar 2011-2012 hebben deelgenomen aan de (mede) door Citytrainers georganiseerde activiteiten (panelgesprekken);
- Ouders van Citytrainers (Dordrecht 5, Tilburg 5, 's-Hertogenbosch 15: totaal 25 ouders);
- Schoolvertegenwoordigers (docenten LO zijn, maar ook andere schoolpersoneelsleden) (Dordrecht interviewde twee docenten op één school, Tilburg en 's-Hertogenbosch interviewden elk op drie verschillende scholen een docent: totaal 8 docenten);
- Samenwerkingspartners per gemeente (Dordrecht: organisatie WK Hiphop. Tilburg: Stichting Huis van de Wereld, jongerenwerk R-newt. 's-Hertogenbosch: sportvereniging, welzijnsonderneming Divers, Richard Krajicek Foundation en de gemeentelijke afdelingen Cultuur, Welzijn & Sociale Zaken en Openbare ruimte en verkeer).

De onderzoeker heeft de analyse uitgevoerd en rapportage geschreven. Alvorens die resultaten te presenteren, worden in het eerstvolgende hoofdstuk de beweegredenen van de gemeenten om deel te nemen aan de doorontwikkeling van het project Citytrainer uiteengezet. Dan komen de inhoud van de cursus tot Citytrainer aan bod en de beoordeling die de jongeren aan deze cursus hebben gegeven. In het hoofdstuk Van powerfrisbee tot fluitketelcurling worden de resultaten van het onderzoek gepresenteerd, met zowel de mening van de Citytrainers als de deelnemers aan de sportactiviteiten. Na dat kader gaan de resterende hoofdstukken in op de vorderingen die de jongeren hebben gemaakt op het gebied van hun talent en persoonlijke ontwikkeling door deelname aan het project, en de mening over en ervaring van de samenwerkingspartners en scholen. De rapportage sluit af met een vooruitblik naar het behoud en de verdere doorontwikkeling van het concept Citytrainer.

2. Jong, sportief en erbij willen horen

De gemeenten 's-Hertogenbosch, Tilburg en Dordrecht streven ernaar jonge bewoners in de gelegenheid te stellen deel te nemen aan eigentijdse, kwalitatief goede sport- en bewegingsactiviteiten. Op die manier willen deze gemeenten de maatschappelijke waarden van sport benutten: ze zien sport als middel om jongeren hun talenten te laten ontdekken. Met het project Citytrainer hebben deze gemeenten een goede werkwijze in handen om aan deze doelstellingen te werken. En een noodzakelijke, want sport(buurt)medewerkers van de drie gemeenten signaleerden dat het moeilijk was jongeren te bereiken en een sportactiviteit voor jongeren te promoten. Door de jongeren uit de doelgroep te betrekken bij de activiteiten van de gemeentelijke sportafdeling is het hen gelukt contact te leggen met meer en ook moeilijk bereikbare jongeren. Met het project Citytrainer zetten jongeren zich vrijwillig in voor hun buurt, stad of sportvereniging. De jongeren krijgen de cursus Citytrainer aangeboden met daarin aandacht voor het ontwikkelen van vaardigheden als presenteren en conflicthantering. Aansluitend wordt er naar een praktijkopdracht gezocht, passend bij de wensen en het talent van de Citytrainer. De gemeentelijke medewerkers zijn zeer enthousiast over deze manier van werken:

“Het perfectionisme dat achter de organisatie zit is een van de succesfactoren. We kijken niet zozeer naar het resultaat, maar naar de energie die het geeft. We zetten in op de beleving van de jongeren, we willen ze een succeservaring meegeven. Met een professionele opzet en intensieve begeleiding van de jongeren werkt Citytrainer als een olievlek in de stad: jongeren willen daarbij horen” (Projectleider 's-Hertogenbosch)

De projectleiders gaven aan dat door de inzet van Citytrainers de gemeenten veel meer activiteiten kunnen organiseren:

“Het is voor ons weliswaar een intensieve investering, maar wel één die zich dubbel en dwars terugbetaalt. Onze winst is dat wij die 15 uur extra expertise binnenhalen, die wij misschien net niet hebben, of te weinig, waardoor we meer jongeren kunnen bedienen met sportactiviteiten die ze aantrekken.” (Projectleider Tilburg)

De gemeenten stimuleren de jongeren om met eigen ideeën te komen voor de sport(buurt)activiteiten die zij graag willen organiseren en de gemeentelijke afdeling Sport als platform te gebruiken om de uitvoering mogelijk te maken. Sport(buurt)medewerkers stellen zich coachend en begeleidend op om initiatieven van de jongeren te ondersteunen. De Citytrainers krijgen daarmee de mogelijkheid om op de faciliteiten en professionaliteit van de gemeenten mee te liften: ze kunnen gebruikmaken van het netwerk en de materialen. Zo maken ze een vliegende start.

De drie gemeenten hebben met Citytrainers een werkwijze ontwikkeld om te werken aan drie gestelde doelen, namelijk jongerenparticipatie te stimuleren, de 12+ doelgroep makkelijker met sport(buurt)activiteiten te bereiken en de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken te vergroten.

2.1 Stimuleren vrijwillige jongerenparticipatie

Gemeenten willen graag dat vrijwilligers zich aanmelden om de handen uit de mouwen te steken bij activiteiten die plaatsvinden in de wijk, stad of vereniging. Door gebruik te maken van de ‘kracht van de stad’ trachten de sport(buurt)medewerkers dit op een positieve manier te bewerkstelligen:

“Veel jongeren willen stage lopen binnen de sport en ik vond dat we dat niet goed begeleidden. In ieder geval niet vanuit het talent van de jongeren. Ik zag veel jongeren die wel talent hadden met hun handen in hun zakken naast het veld staan, terwijl ik wist dat ze echt wel wat konden. Daarom hebben we de jongeren betrokken in ons beleid. Als we dat niet voor elkaar zouden krijgen, hebben we eigenlijk geen bestaansrecht” (Projectleider 's-Hertogenbosch)

Vandaar dat de gemeenten in plaats van alleen met de jongeren te sporten zich ook zijn gaan inzetten om die jongeren bij de organisatie te betrekken en aan de toekomst van die jongeren te werken. De drie gemeenten merken naar eigen zeggen dat het werkt. Het levert jongeren o.a. zelfvertrouwen op en ze blijven langer hangen bij de buurt(sport)activiteiten. De projectleiders vinden dat een win-winsituatie. Om jongeren vanaf het begin te betrekken bij de nieuwe werkwijze heeft de gemeente Dordrecht een enquête gehouden om te achterhalen welke sporten de jongeren leuk vinden en op welke tijden ze willen sporten. Vervolgens is dit gesplitst naar leeftijdscategorie en hoe de jongeren het best te bereiken zijn in de verschillende wijken. Citytrainers hebben zowel bij het verspreiden van de enquête als het interpreteren van de uitkomsten geholpen:

“Nadat we de enquêtes terug hadden en geanalyseerd, kwamen er toch antwoorden naar boven waarvan we de verklaring niet konden vinden; waarom is dat zo? Toen hebben we Citytrainers uitgenodigd om de resultaten te bespreken en gevraagd welke verklaring zij hadden voor de uitkomsten” (Projectleider Dordrecht)

Mede op basis van de input van de Citytrainers is er een jaarplan opgesteld met sportactiviteiten voor de verschillende wijken. Op die manier hebben de Citytrainers een belangrijke rol gespeeld. Om de herkenbaarheid te vergroten dragen de jonge vrijwilligers tijdens hun werkzaamheden een Citytrainer T-shirt. Dat levert de jongeren status op. Dit is volgens de projectleiders erg belangrijk:

“Het stoere T-shirt roept ook vragen op bij andere jongeren ‘Wat is dat, wat houdt dat in?’ of ‘Jij hebt toch Citytrainers gedaan, wat is dat?’ Als je dan in de buurt bent komen ze het vragen en zo ontmoet je eventuele nieuwe Citytrainers” (Projectleider Tilburg)

De projectleiders uit Dordrecht hebben hun doelen nog niet behaald, ze hebben de wens om ook kwetsbare jongeren tot Citytrainer op te leiden. Voor de gemeenten is dit een belangrijke doelstelling:

“Iedereen moet zich in Citytrainers kunnen herkennen. Als we alleen hbo'ers in gestreken overhemden als Citytrainers zouden hebben, dan herkent niemand zich uit de wijken daarin. Ouderen, gehandicapten, jongeren, etnische minderheden: iedereen moet de kans krijgen om iets met sport te doen in de wijken. Hoe meer mensen zich herkennen, hoe groter de olievlek wordt. Daar hebben we heel erg aan vast gehouden” (Projectleider 's-Hertogenbosch)

De opzet van de gemeenten om jongeren te betrekken is geslaagd: Citytrainer is een statussymbool geworden bij de deelnemende steden en daarom zetten jongeren zich graag vrijwillig in voor het project.

2.2 Bereiken doelgroep 12+ met sport(buurt)activiteiten

Alle drie de gemeenten waren op zoek naar een goede manier om de 12+ doelgroep te betrekken bij de sport(buurt)activiteiten:

“Sportieve activiteiten werden niet goed genoeg bezocht. Met name jongeren vanaf een jaar of 15 kregen we amper bij onze activiteiten mee. Het was ‘trekken aan een dood paard’. We bleven proberen om de oudere jongeren erbij te krijgen: nog hipper, nog chiquer, nog duurder zeg maar... Met Citytrainer hebben we grote vooruitgang geboekt” (Projectleider ‘s-Hertogenbosch)

Dankzij het project Citytrainer worden vrijwillige jongeren en hun leeftijdsgenoten aangetrokken. Ze organiseren activiteiten die ze zelf willen doen, samen met hun vrienden en passend bij hun leeftijd. Tabel 2.1 laat zien dat de gemeenten met het project vooral jongeren tussen 13-25 jaar trekt; zo slagen de gemeenten erin de doelgroep, de oudere jongeren, te bereiken. De gemeente Dordrecht geeft aan het lastig te vinden om meiden met een allochtone achtergrond te bedienen. Datzelfde gold voor de gemeente ‘s-Hertogenbosch, maar inmiddels hebben ze daar goede ervaringen met een Citytrainster uit de Turkse gemeenschap:

“Meiden die achter de voordeur blijven zitten, krijgt de Citytrainster er wel achter vandaan omdat ze Turks spreekt en wij niet. Dat zijn echt dingen die gebeuren die wij niet hadden gekund. Ze is begonnen met de Turkse meiden die behoorlijk geïsoleerd waren, ze zat toen ook bij het Turkse gemeenschapcomité en van daaruit is ze gestart. Nu doet ze ook een groepje voor moeders die erachteraan komen als hun dochters zijn geweest. Dat is grappig om te zien, een groot kakelhok met dans, zumba en fitness” (Projectleider ‘s-Hertogenbosch)

Bovenstaand citaat illustreert dat de projectleiding oog heeft voor het bereiken van verschillende doelgroepen. Tabel 2.1 laat zien dat vooral jongens meedoen en het aantal meisje achterblijft. In Tilburg richten ze zich naast de jongeren ook op de jongvolwassenen die op de een of andere manier zijn vastgelopen en bijvoorbeeld in een reclasseringstraject zitten. Aansluiten bij de Citytrainers en hun vrienden lijkt zijn vruchten af te werpen. De gemeente Dordrecht hanteert de strategie om op dezelfde locatie het hele jaar door op dezelfde tijden met Citytrainers activiteiten te organiseren. Ze hebben voor Citytrainers en andere sport(buurt)activiteiten locaties uitgekozen met zowel binnen- als buitensportaccommodaties. Daarnaast is uit hun lokale onderzoek gebleken dat jongeren tussen de 12 en 15 jaar *side events* met bijvoorbeeld graffiti interessant vinden; de 16+ doelgroep is geïnteresseerder in activiteiten als dj'en en rappen. Citytrainers spelen op deze kennis in door een passend aanbod te creëren.

Uit de enquête van het lectoraat PMO en het Mulier Instituut blijkt dat met het project Citytrainers een gemêleerd publiek in termen van etnische achtergrond en opleidingsniveau wordt bereikt (tabel 2.1). Op de vraag welk type onderwijs de jongeren volgen of wat hun hoogst voltooide opleiding is, antwoordde één Citytrainer dat hij zijn middelbare school niet heeft afgemaakt. Vandaar dat in de tabel eenmaal de basisschool als hoogst voltooide opleiding is opgenomen.

		Citytrainers		Deelnemers	
		Aantal	%	Aantal	%
Geslacht	jongen	43	66	71	80
	meisje	22	34	17	20
Leeftijd	8-12			35	40
	13-16	14	22	39	44
	17-18	20	31	3	3
	19-25	25	38	5	6
	26-ouder	6	9	6	7
Opleiding	basisschool	1	2	31	35
	vmbo	15	23	38	44
	havo/vwo	5	8	7	8
	mbo	37	56	10	11
	hbo/wo	7	11	2	2
Etnische achtergrond	Nederland			24	27
	Marokko			22	25
	Turkije			17	19
	Suriname/ NL Antillen			11	13
	ander westers land			6	7
	ander niet-westers land			8	9
Locatie cursus gevolgd	wijk	24	37		
	School	41	63		
Totaal		65	100	88	100

Tabel 2.1 Sociaaldemografische kenmerken Citytrainers en deelnemers in 's-Hertogenbosch, Tilburg en Dordrecht tijdens pilotfase

2.3 Verhogen sociale samenhang en leefbaarheid in de wijk

In de vorige paragraaf is beschreven hoe gemeenten dankzij het project Citytrainer makkelijker contact leggen met meer jongeren en ook met moeilijk bereikbare jongeren. Tijdens de interviews haalde de projectleiding voorbeelden aan van 'lastige straatjochies', jongeren met gedragsproblemen uit het speciaal onderwijs, voortijdige schoolverlaters en allochtone minderheden die door Citytrainers wel meedoen aan buurt(sport)activiteiten, iets dat voorheen niet of nauwelijks gebeurde. Met Citytrainers krijgen jongeren daadwerkelijk de kans om te werken aan hun toekomst, zich te oriënteren op werk in de sport en positief op te vallen op straat. Met deze kansen sluit het project Citytrainer aan bij het doel van gemeenten om de sociale opbrengsten ter bevordering van sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken te verhogen. Uit de interviews komt wel naar voren dat het project nog tijd nodig heeft om bekendheid en vertrouwen te genereren:

“In sommige wijken waar we graag met Citytrainers aan de slag willen gaan lukt het nog niet. Vaak heeft het met zin en tijd te maken, terwijl ze dezelfde tijd op het plein hangen. De echte reden waarom ze niet willen meedoen krijg je niet te weten, misschien vinden ze het niet stoer

genoeg? Anderzijds hebben we laatst wel een succes geboekt met een zaalvoetbaltoernooi waar twee Citytrainers bij betrokken waren. Dat vond plaats in een van de aandachtswijken van Dordrecht. Dit is een eerste stap waarbij we hopen meer jongeren uit die wijk bij Citytrainerscursus te betrekken” (Projectleider Dordrecht)

Behalve het doel zo veel mogelijk inwoners aan het sporten te krijgen, zien de Dordtse projectleiders het project Citytrainer ook als mogelijkheid om een zinvolle vrijetijdsbesteding aan te bieden en om te werken aan gezondheidsdoelstellingen. Denk bijvoorbeeld aan de campagne DrinkWater die de gemeente voert via de beweging Jongeren Op Gezond Gewicht (JOGG³). De projectleiders zoeken naar mogelijkheden om de Citytraineractiviteiten op een aansprekende wijze te koppelen aan dit thema, bijvoorbeeld een graffitiwand over water maken.

In Tilburg werken de projectleiders hard aan de verhoging van de bekendheid met Citytrainer. Via de persoonlijke benadering leggen de sport(buurt)medewerkers contacten met jongeren in de krachtwijken om vertrouwen te wekken:

“We willen een plek creëren in de wijken waar jongeren veilig met elkaar kunnen sporten. Wat we met Citytrainers doen is jongeren uit de wijk tot een rolmodel maken, die samen met vrienden, kennissen en familie uit de wijk ook weer gaan sporten. Dat zorgt voor een soort saamhorigheid en het idee ‘hier kunnen we samen leuke dingen doen’ in de wijk. Citytrainers zijn heel trots als ze hun T-shirt dragen in hun wijk, zo van ‘hé, ik doe dit terug voor mijn wijk en in mijn wijk kun je leuke dingen doen’”

En:

“In Tilburg hebben we een grote groep 18+ die iets terug willen doen voor hun wijk. Het zijn allemaal jongeren die misschien niet zo ver zijn gekomen als dat ze wilden of op de een of andere manier beseffen ‘dit is een manier waarop ik mijn steentje kan bijdragen voor de jongeren in de wijk’. Iets organiseren wat zij vroeger niet hadden, een gemis. Zij proberen ervoor te zorgen dat de jongeren dat wel krijgen.”

De opzet van Citytrainers lijkt zo zijn doel te bereiken: dankzij de cursus, de begeleiding van de jongeren, de extra sportactiviteiten (waaraan in sommige gevallen ook gezondheidsdoeleinden worden gekoppeld) en de contacten met meer en moeilijk bereikbare jongeren, wordt een bijdrage geleverd aan het verhogen van de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken. Hoe groot het aantal bereikte jongeren is, hebben we (nog) niet onderzocht en over de omvang en bereik van het project in de verschillende (aandachts)wijken van de drie deelnemende gemeenten kunnen we dus geen uitspraak doen.

³ JOGG (Jongeren Op Gezond Gewicht) is een beweging waarbij een stad, dorp of wijk zich inzet om gezond eten en bewegen voor jongeren van 0 tot 19 jaar gemakkelijk en aantrekkelijk te maken www.jongerenopgezondgewicht.nl.

3. 'Ik ben geen leermens'

De cursus 'Ik train mijn stad' bestaat uit zeven bijeenkomsten van ongeveer twee uur; de opzet is zo dat de cursus de opmaat vormt naar praktijkervaring.

Een deel van de cursussen wordt 'stedelijk' gegeven aan jongeren die via buurt(sport)medewerkers in de wijk worden geworven; ook worden de cursussen op scholen aangeboden. De projectleiders hebben de cursus in de pilotfase op zowel vmbo- als mbo-niveau gegeven. De inschrijving via school was meestal vrijwillig, maar in een aantal gevallen verplicht. De jongeren die verplicht werden mee te doen, waren niet altijd even positief over de cursus. Dat kwam de sfeer en inzet niet ten goede. De projectleiders hebben er daarom voor gekozen de verplichte cursussen niet meer via scholen te geven, tenzij het aan jongeren is die een sportgerelateerde opleiding volgen. De verplichte cursussen hebben wel als positief effect dat het de naamsbekendheid van Citytrainer heeft vergroot.

In de gemeente Dordrecht is het aantal bijeenkomsten naar acht uitgebreid om meer herhaling van de lesstof aan te kunnen bieden en de koppeling naar de lokale buurtsportprojecten te maken. De gemeenten zijn vrij deze keuze te maken, passend bij de doeleinden, voorkeur en stijl van lesgeven. Uit de interviews met de Citytrainers, cursusleiders en vertegenwoordigers van de scholen blijkt dat de cursus voorziet in het leveren van maatwerk.

3.1 Les op een zitzak

In de cursus worden er op laagdrempelige wijze verschillende thema's behandeld en vaardigheden aangeleerd. Praktisch werken is daarbij het uitgangspunt. In Dordrecht hebben ze voor de cursus in de wijk bijvoorbeeld een hele 'relaxte' locatie uitgekozen: een leegstaande kantine waar ze op zitzakken in een kring met de jongeren starten. Die krijgen direct een praktische opdracht, bijvoorbeeld het indelen van een groep op verschillende manieren. Zo verbinden ze de theorie direct aan de praktijk. Over de cursus op een school in Dordrecht vertelde de cursusleider:

"De Sport & Bewegen studenten vinden het leuk omdat het anders is dan een schoolse les, niet in de schoolbanken, maar heel praktisch en relaxed. Zelfs jongeren die alleen naar onze les kwamen en voor de rest de meeste lessen 'skipten'. Het verzuim in onze lessen was heel laag"

Een Bossche Citytrainer beaamde de waarde van de praktische opzet:

"Ik begon ermee en toen dacht ik van shit, theorie, nu moet ik weer achter een bureautje zitten en boeken lezen of wat dan ook. Ik ben helemaal geen leermens. Dat beeld had ik van de theorie. Maar dat deden ze met activiteiten binnen de theorie, waardoor je het vanzelf leerde, dat vond ik heel goed"

Bij alle drie de gemeenten werden de kenmerken van laagdrempeligheid en praktijkgerichtheid in de interviews nadrukkelijk genoemd. De persoonlijke groei van de jongeren is daarbij het voornaamste. Wat de jongeren precies leren, is te lezen in het Competentieprofiel van een Citytrainer (Bijlage 1).

Cursusinhoud 'Ik train mijn stad'

- Bijeenkomst 1: Kennismaken
- Bijeenkomst 2: Lesopbouw
- Bijeenkomst 3: Omgaan met de doelgroep
- Bijeenkomst 4: Lesgeven in de praktijk
- Bijeenkomst 5: Werving & Selectie
- Bijeenkomst 6: Presenteren
- Bijeenkomst 7: Beoordelen

Presenteren is de belangrijkste vaardigheid waaraan wordt gewerkt gedurende de cursus, zo blijkt uit de interviews. Om een activiteit goed uit te kunnen leggen of te begeleiden leren de jongeren zich bewust te zijn van wie ze zijn en hoe ze voor de groep staan. Continu oefenen ze in allerlei verschillende werkvormen. Feedback ontvangen, omzetten in verbeteringen en het eigen maken van nieuwe presentatietechnieken is een belangrijk onderdeel van het leerproces:

"In een les over coachen zit heel erg dat ervaren leren. Als je een groep niet stil krijgt en je ontvangt verschillende adviezen hoe je het kan aanpakken, dan kun je er een uitpikken en krijg je de groep stil. Als je denkt 'dat is iets voor mij', dan onthoud je dat" (Cursusleider, 's-Hertogenbosch)

De jongeren leren ook over conflicthantering:

"Dat zou je niet verwachten. Sommige jongeren in onze doelgroep hebben conflicten veroorzaakt denk ik in het verleden, of onderdeel uitgemaakt van een conflict en leren ze hoe je het kan oplossen en dat er verschillende manieren zijn: vermijden, vechten, aanpassen. En vaak wat de relatie is van wat je gaat aanpakken; een organogrammetje dat je laat zien en een rollenspel of een filmpje. De laatste tijd doen we veel rollenspellen, dat vinden ze leuker. Dat zijn dingen die echt naar boven komen" (Cursusleider, Tilburg)

Een ander terugkerend onderdeel is het werven van deelnemers voor de te organiseren activiteiten. Een cursusleider signaleerde de soms weerbarstige vertaling van theorie naar praktijk:

"Als ze daadwerkelijk deelnemers gaan werven staan ze te kijken van 'hoe moet ik dat nou doen? Hoe heb ik dat in de theorie geleerd?' Ondanks dat ze in de cursus met elkaar hebben geoefend. Dat is toch een veiliger omgeving dan voor een onbekende groep moeten gaan staan" (Cursusleider, Dordrecht).

Een Bossche Citytrainer had in dergelijke situaties steun aan de theorie:

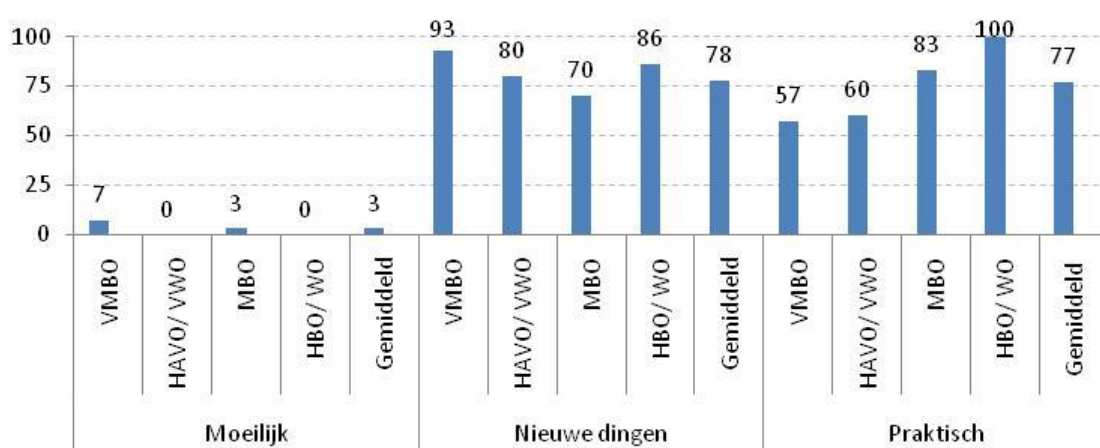
"Dan dacht ik aan de drie C's tijdens de theorie, dat zijn complimenteren, corrigeren en controleren. Bij een groep krijg je wildvreemde mensen voor je en dan weet je niet hoe je moet reageren en wat je kunt verwachten en tijdens de praktijk leer je dat wel. Dat heb ik van de theorie meegenomen naar de praktijk, dat geeft mij het gevoel dat ik iets nieuws geleerd heb"

Een aantal Citytrainers gaf tijdens de interviews aan dat ze meer hadden willen oefenen of meer praktijkervaring opdoen. Eén Citytrainer had graag meer willen oefenen in het omgaan met verschillende doelgroepen; in praktijk had deze cursist ervaren dat handelen in agressieve situaties en een sfeer van disrespect lastig is. Een kritische Citytrainer gaf aan veel te hebben geleerd, maar vond ook dat er overbodige en vanzelfsprekende dingen werden behandeld. Andere Citytrainers noemden als voorbeelden van goede lessen de handvatten voor het maken van een plan van aanpak, projectmatig werken en subsidies en vergunningen regelen. Ook benoemden ze dat ze erachter waren gekomen dat er bij een sportactiviteit veel meer komt kijken dan ze hadden verwacht. Enkele projectleiders zouden de jongeren graag nog wat extra's willen meegeven over EHBO.

3.2 Hun eigen ding

De projectleiding is vooral tevreden over de samenhang in de cursus. Hoewel er in elke les een ander thema behandeld en afgesloten wordt, vindt men dat alle lessen goed op elkaar aansluiten. Het is om die reden een nadeel als een jongere een les verhandeld is en een heel onderdeel mist. De Citytrainers mogen dan ook alleen bij uitzondering verzuimen; jongeren die te veel missen krijgen geen certificaat. Een Tilburgse cursusleider benadrukte het prettig te vinden dat er veel ruimte is om te differentiëren, zodat Citytrainers 'hun eigen ding kunnen doen'. Ze kunnen de lessen op zichzelf betrekken, op hun eigen talent, sportvaardigheden en zo is er ruimte om maatwerk te leveren.

Uit het onderzoek blijkt dat de Citytrainers van mening zijn dat ze nieuwe dingen geleerd hebben. Gemiddeld is 78% van de jongeren het daar (helemaal) mee eens. Driekwart van de jongeren was het eens met de stelling dat de cursus 'lekker praktisch' is. Het percentage jongeren dat aangaf de cursus 'te moeilijk' te vinden is nihil. Figuur 3.1 geeft weer dat de cursus voor jongeren van verschillende opleidingsniveaus voldoende mogelijkheden biedt om nieuwe vaardigheden te kunnen ontwikkelen, niet te moeilijk is en als praktisch wordt ervaren. Eén jongen gaf aan het huiswerk in het begin wel lastig te vinden, omdat hij de Nederlandse taal nog niet goed genoeg beheerste. Hij woonde op dat moment vier jaar in Nederland en wist soms niet hoe hij bepaalde woorden moest spellen. Door te googlen lukte het hem wel en heeft hij de cursus kunnen afronden.

Figuur 3.1 Oordeel cursus naar opleidingsniveau (in procenten (helemaal) mee eens) (n=65)

De cursusleiders volgen de vorderingen van de Citytrainers nauwlettend. Ze houden bij of de opdrachten ingeleverd worden en reageren vrijwel altijd snel met persoonsgebonden adviezen en feedback. Ook schoolvertegenwoordigers is het niet ontgaan dat de cursus een stijl van werken heeft die aanslaat bij veel jongeren:

“Aan het begin zie je ze denken ‘het zal wel’, maar gaandeweg het proces merk je dat het echt meer hun eigen ding gaat worden. Dat merk je aan de inzet van de leerlingen, dat ze door hebben dat het menens is, hun verantwoordelijkheid nemen en ze serieus bezig zijn. Als ik dat vergelijk met opdrachten die wij op school geven, dan merk ik wel dat ze bij het Citytrainer project sneller dingen inleveren en het beter af hebben en hun spullen in orde”

Wanneer de groei van een cursist stagneert, feedback niet wordt opgepikt of een jongere dreigt af te haken gaan de cursusleiders een gesprek aan om na te gaan of de Citytrainercursus wel de juiste keuze is. Een enkele keer haakt een jongere dan wel eens af, soms met de optie om het een jaar later nog eens te proberen als hij ouder is of er gedragsverbetering is opgetreden. Citytrainers moeten echt aan hun competenties werken om hun certificaat in ontvangst te kunnen nemen. Daar samen naar toe werken in een groep is een belangrijke stimulans.

3.3 De ‘hand’-oefening

Een groepsgevoel creëren bleek tijdens de cursus een belangrijke succesfactor te zijn. De oefening ‘De hand’ komt in vrijwel alle interviews terug; een reflectiemoment dat kennelijk veel indruk maakt. Tijdens de oefening aan het begin van de eerste bijeenkomst introduceer je jezelf: waar ben je goed in (duim), waar wil je naar toe (wijsvinger), wat wil je bewaren of zeg je ‘dag’ tegen (middelvinger), waar ben je trouw in (ringvinger) en wat maakt je onzeker (pink). Volgens de cursusleiders stellen de meeste deelnemers zich open door deze kennismakingsoefening, vertellen wie ze zijn en waarvoor ze komen. Aan het einde van de cursus komt de oefening terug en bespreken de Citytrainers of ze hun leerdoelen gehaald hebben. Een goede oefening die de groep direct een binding geeft, maar die ook als eng wordt ervaren:

“Het minst leuk... de kennismakingsles, met ‘De Hand’, de vijfvingervragen. Achteraf snap ik waarom ik het moest doen en ben ik wel blij dat ik het gedaan heb, maar prettig is anders. Ik vond dit best wel moeilijk, omdat je veel persoonlijke informatie geeft aan onbekenden”
(Citytrainer, Dordrecht)

Hoewel het veel kan losmaken, zet het direct de toon voor een goede en vertrouwde sfeer met als resultaat een hechte groep. Uit de interviews komt naar voren dat er nieuwe vriendschappen zijn ontstaan, er een gezellig groepsgevoel was, ouders hun kinderen glunderend en enthousiast zagen thuiskomen en er nieuwe contacten binnen school zijn ontstaan. Citytrainers zijn trots dat ze als groep hebben samengewerkt, er ontstaat interactie via social media om in contact te blijven, leeftijdsverschillen binnen de groepen doen er niet toe en er werd vooral ook veel gelachen. Een Dordtse Citytrainer:

“Ik ben vroeger veel gepest en ben deze cursus gaan doen om meer zelfvertrouwen te krijgen. Dat is zeker gelukt, het heeft me veel goed gedaan. Ik voel me een stuk zekerder. Het is ook lang geleden dat ik het gevoel had dat ik bij een groep hoorde”

Het T-shirt dat de Citytrainers tijdens de cursus en de praktijk aan hebben, droeg ook bij aan het creëren en vasthouden van het wij-gevoel. Jongeren die elkaar eerder liever ontweken, werkten toch samen:

“Op het moment dat ze weten wie er mee doen, dat ze dan zoiets hebben van ‘daar ga ik niet bij zitten’. Dat zullen ze niet zo snel toegeven. Die jongens willen vaak niet met andere jongens, alleen uit hun eigen wijk en dan zie je ze tijdens de cursus wel bij elkaar zitten en dat is goed. Het is niet onmogelijk, het gebeurt, maar het is soms wel een drempel” (Projectleider Tilburg)

Het positieve groepsgevoel wisten de cursusleiders vooral tijdens de vrijwillige cursussen te creëren. De sfeer en inzet in de schoolklassen, waar de cursus een verplicht onderdeel was, bleef aanzienlijk achter bij de niet-school gebonden, vrijwillige cursussen. Het vrijwillige aspect is op dit punt cruciaal.

3.4 Passende plek voor iedere Citytrainer

Op een gegeven moment is het zover dat de praktijkbegeleiders, cursusleiders en Citytrainers contact hebben om de praktijkervaring voor te bereiden. Centraal staat wat de Citytrainer wil leren, welk talent hij of zij heeft of daar een passende plek voor te vinden is. De wens van de Citytrainer wordt al duidelijk tijdens het intakegesprek, vóór aanvang van de cursus dus, en deze informatie wordt overgedragen aan de praktijkbegeleiders. Voor de cursusleiders is deze overdracht een intensief moment, en volgens een Tilburgse projectleider ook wel eens lastig:

“Aan ons wordt dan gevraagd ‘kunnen jullie vijf Citytrainers leveren want ik heb een handje nodig’. En wij draaien het natuurlijk om, want wij zetten Citytrainers in op hun talent. Pas als wij iemand hebben die dat wil en kan, dan koppelen we. Anders niet en dat is moeilijk zoeken”

Cursusleiders kennen de jongeren goed. Zo letten ze er bijvoorbeeld op of iemand die moeite had met het huiswerk op tijd inleveren wel wekelijks een activiteit op zich moet nemen. Bij het wekelijks een activiteit organiseren hoort immers ook een wekelijkse lesvoorbereiding. Het onderzoek geeft geen informatie over vaak voorkomende ‘mismatches’, waaruit geconcludeerd mag worden dat de intensieve aanpak en de werkwijze met korte lijnen loont.

3.5 Certificaatuitreiking op poppodium

Wie de cursus goed aflegt, krijgt het Citytrainer certificaat. Citytrainers moeten verplicht twee mensen meenemen, het liefst familie, naar de uitreiking. Op die manier willen de projectleiders de sociale omgeving van de Citytrainers betrekken. Als een ouder (of beide ouders) niet meer leeft (leven), of als de Citytrainers geen contact meer hebben met hun vader of moeder, worden ze aangemoedigd andere familieleden, vrienden, burens of kennissen uit te nodigen:

“Ik vond het spannend mijn ouders erbij te hebben, het zijn toch je ouders en je wilt het goed doen en niet voor lul staan voor ze” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

Sommige Citytrainers nodigen meerdere mensen uit zoals broers, zussen, burens en vrienden. Ook zijn er ‘bobo’s’ aanwezig, zoals een wethouder die dan een kort toespraakje geeft. Tijdens de uitreiking zeggen de cursus- en/of praktijkbegeleiders iets over de Citytrainers en de Citytrainers zelf moeten ook een korte presentatie geven. Dit moment in de spotlight is niet alleen imponerend vanwege de vele aanwezigen, maar ook vanwege de indrukwekkende ambiance. De gemeenten kiezen aansprekende locaties om de

uitreiking tot een onvergetelijke gebeurtenis te maken. De Bossche Citytrainers namen hun certificaat in het stadhuis in ontvangst, de Tilburgse Citytrainers in poppodium 013 en in Dordrecht in de businesslounge van het stadion van FC Dordrecht. Hoewel de jongeren het ‘supertoffe’ locaties vinden, zijn sommige Citytrainers van mening dat het bijna te spannend en uitdagend is:

“Een zaal met honderd mensen is wel wat anders dan presenteren voor je klas. Het voelt als een concert, alles wordt breder, de hele zaal. Het is echt spannend en leuk, maar je twijfelt en stottert of vergeet dingen. Daarvoor hadden we meer moeten trainen tijdens de cursus. Als je stopt met praten of het lukt niet voelt dat als een schande, voelt niet goed en gaat het zelfvertrouwen juist omlaag. Er ligt een grote druk op wat de hele cursus zou verpesten zeg maar. Kijk, na de presentatie geeft het wel echt een kick!” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

De projectleiders erkennen deze gevoelens en zoeken naar een balans tussen het beleven van een bijzonder moment en het afvallen van jongeren vanwege angst ‘voor het grote podium’. Een korte introductie met het doorgeven van de microfoon op het podium of een andere creatieve manier van presenteren zijn oplossingen die samen worden bedacht. Enkele Citytrainers gaven aan dat een dergelijk grootse uitreiking voor hen niet hoeft, omdat ze niet graag in het middelpunt staan. Schoolvertegenwoordigers vinden het certificaat een meerwaarde, omdat het de leerlingen een tastbaar bewijs van hun bekwaamheid geeft.

Voor de projectmedewerkers is de certificaatuitreiking niet alleen het moment waarop ze door de Citytrainers persoonlijk worden bedankt voor hun inzet en betrokkenheid, maar ook het moment waarop ze de ouders voor het eerst ontmoeten (in plaats van communicatie per mail of brief). Deze ontmoetingen zijn zeer waardevol omdat het de medewerkers ‘positieve energie’ geeft en een ‘goed gevoel’ over de werkzaamheden met de jongeren. Voor de jongeren is het de kans om hun ouders te laten zien wat ze hebben geleerd:

“Als ik thuis kom is het altijd ‘hoi’ en ik ben weer weg zal ik maar zeggen. Mijn ouders wisten niet wat ik allemaal gedaan had en toen zagen ze pas wat ik allemaal kon enzo, dat was wel apart” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

Ouders zijn vaak onder de indruk:

“Ik ging huilen zo blij... Toen ik zag waar hij mee bezig was kon ik hem geen straatjong meer noemen. Hij voert dingen uit waar ik trots op ben” (Ouder, ‘s-Hertogenbosch)

Ouders waardeerden de uitreikinglocatie, een plek waar ze normaal gesproken niet komen, en de komst van de wethouder. Sommige ouders die de uitreiking hadden gemist, bijvoorbeeld vanwege hun werk, vonden dit jammer; ze hadden graag de afsluiting ‘van iets waar hun kind aan mee heeft gedaan’ willen bijwonen. Eén ouder vond de certificaatuitreiking achteraf gezien een ‘lachertje’, omdat haar kind na afloop niks meer van het project hoorde. De projectleiding zoekt nog naar mogelijkheden om in contact te blijven met de Citytrainers na afloop van de cursus (zie ook Hoofdstuk 7 Rapportcijfer Citytrainer). De ouders vinden dat ze over het algemeen wel dat ze voldoende zijn ingelicht over het project, maar enkele schoolvertegenwoordigers hebben de wens geuit om het contact met de ouders eerder te leggen. Dit kan de betrokkenheid van ouders bij het project vergroten:

“Ouders zijn heel positief, maar pas naderhand als het klaar is. Ze moeten eerder betrokken worden, zodat ze hun kinderen aanmoedigen. Dat is nog een verbeterpunt voor de toekomst”
(Schoolvertegenwoordiger, ‘s-Hertogenbosch)

Behalve flyers en nieuwsbrieven gaven enkele schoolvertegenwoordigers aan de ouders extra te willen informeren op ouderavonden. Ouders vinden dit een goed idee; ze hebben aangegeven dat, wanneer ze beter op de hoogte waren geweest van het project, ze hun kind eerder zouden hebben aangemoedigd mee te doen aan Citytrainer. Ook vinden ouders het fijn als ze weten welk ‘gezicht’ er bij de organisatie voor Citytrainer hoort. Ouders zijn makkelijker via scholen te bereiken dan de ouders van jongeren die uit de wijk komen en een ‘stedelijk’ traject volgen. Die hebben soms meer moeite met het vinden van informatie:

“Ik ben door de begeleiding en door te zien wat er allemaal gebeurt erg enthousiast geworden over Citytrainer. We hebben zelf moeten uitzoeken wat het nou precies was, ik ben erachter gekomen dat een van de buurt(sport)medewerkers ook een rol had en die ken ik van de voetbalvereniging. Via Google en de buurt(sport)medewerker zijn we steeds meer te weten gekomen. We hadden dus wel beter geïnformeerd willen worden want als mijn kind had getwijfeld om mee te doen, hadden we haar over de streep kunnen trekken om zich aan te melden” (Ouder, ‘s-Hertogenbosch)

Eén ouder gaf aan verbaasd te zijn wat haar dochter allemaal had geleerd – het was veel meer dan op de flyer vermeld had gestaan. Ouders tijdig en voldoende informeren zal een aandachtspunt blijven.

4. Van powerfrisbee tot fluitketelcurling

Na de zeven cursusbijeenkomsten volgt de (scholing in) praktijkervaring. Citytrainers leveren verschillende soorten bijdragen aan de sportactiviteiten voor andere jongeren; zo'n bijdrage kan bestaan uit een kleine assisterende rol tot het volledig zelfstandig organiseren van een training, wekelijks lessen geven of (met anderen) een event organiseren. Een 'kleine rol' is bijvoorbeeld het klaarzetten van sport- en spelmaterialen, het begeleiden van een warming-up of eindspel, of scheidsrechter zijn.

“Onze leerlingen kun je niet de wijk in sturen om zelf een activiteit te draaien, daarvoor zijn ze nog te jong. Rond de 15 jaar en nog in het begintraject. Ze helpen bij de speluitleen of gaan met de kinderen zelf actief aan de slag, dat wel, maar niet zelf een activiteit van begin tot eind organiseren en begeleiden”(Docent, 's-Hertogenbosch)

'Grotere taken' bestaan bijvoorbeeld uit het opzetten en/of verzorgen van wekelijkse kickbokslessen of een flashmob bedenken en uitvoeren, tot het organiseren van een beachzeskamp met funactiviteiten:

“Ik wilde graag een racketsport, maar tennis kon niet op die locatie en badminton is een beetje suf voor jongeren. Toen heb ik met de sport(buurt)werker gebatteld over mijn keuze en die kwam met speedminton. Powerfrisbee kwam ik tegen op het internet en leek me ook leuk. Bij de gemeente kon ik materialen regelen”(Citytrainer, 's-Hertogenbosch)

Voldoende materialen en locaties ter beschikking stellen zijn succesfactoren. De Bossche Citytrainer kon zijn ideale beachzeskamp organiseren, omdat de sport- en spelmaterialen voorradig waren. Bij een memorabel event hadden de Citytrainers zelf materialen geregeld met 'gesponsorde luchtkussens voor duizenden euro's, bekende rappers, drumstellen en pannen met macaroni'. Groot of klein, de projectleiders zijn ervan overtuigd dat er meer sportactiviteiten worden georganiseerd dankzij Citytrainers. Een resultaat waar ze zeer tevreden over zijn.

4.1 “Battelen tot iets goeds”

Het aanbod van de sportactiviteiten is zeer divers. Uit de enquêtes blijkt weliswaar dat voetbalactiviteiten het vaakst worden georganiseerd en de grootste deelname opleveren, maar basketbal, kickboksen, dansen en freerunnen zijn ook veel voorkomende en goed bezochte activiteiten. Verder kozen de Citytrainers voor opvallende activiteiten als levend tafelvoetbal, een pannatoernooi, survivals, watersportactiviteiten, een luchtkussenevent en fluitketelcurling. Ook werden grote buurtsport(zomer)activiteiten ondersteund zoals de Bossche Battle, het Dordrechtse Lady Moves, de B2B league, de in Tilburg georganiseerde T-games en On the Move. Een aantal activiteiten is eenmalig georganiseerd door (of in samenwerking met) de Citytrainers, andere activiteiten vinden wekelijks plaats, zoals de freerunlessen.

Citytrainers waren tevreden over hun activiteiten; zeker als ze het idee hadden dat hun deelnemers genoten, wekelijks terugkwamen, de deelnemers vermoeid en bezweet waren en genoeg gesport hadden, hun energie kwijt konden, ze een glimlach op hun gezicht hadden, er werd gelachen en het gezellig was. Soms waren er heftige reacties, zoals tijdens het fluiten van wedstrijden met veel deelnemers en publiek, maar er zijn geen ernstige incidenten gerapporteerd. 89% van de Citytrainers is het (helemaal) eens met de stelling dat de sfeer tijdens de activiteiten goed was (figuur 4.1). Ze waren blij met veel toeschouwers, omdat die de goede sfeer bevorderden. Ook de projectleiders zijn blij met de aandacht van het publiek,

want op die manier zijn er extra mensen bij betrokken. In een aantal gevallen zijn ouders komen kijken naar de activiteiten van hun kinderen, dat was eerder uitzondering dan regel.

De Citytrainers blijven kritisch op hun eigen handelen. Op reflecterende vragen antwoordden Citytrainers vaak meer aandacht te willen besteden aan de planning, zoals het op tijd klaar leggen van materialen, op tijd starten met uitleg en een betere inschatting maken van hoe lang een bepaald onderdeel zal duren. Een Citytrainer gaf het als volgt aan:

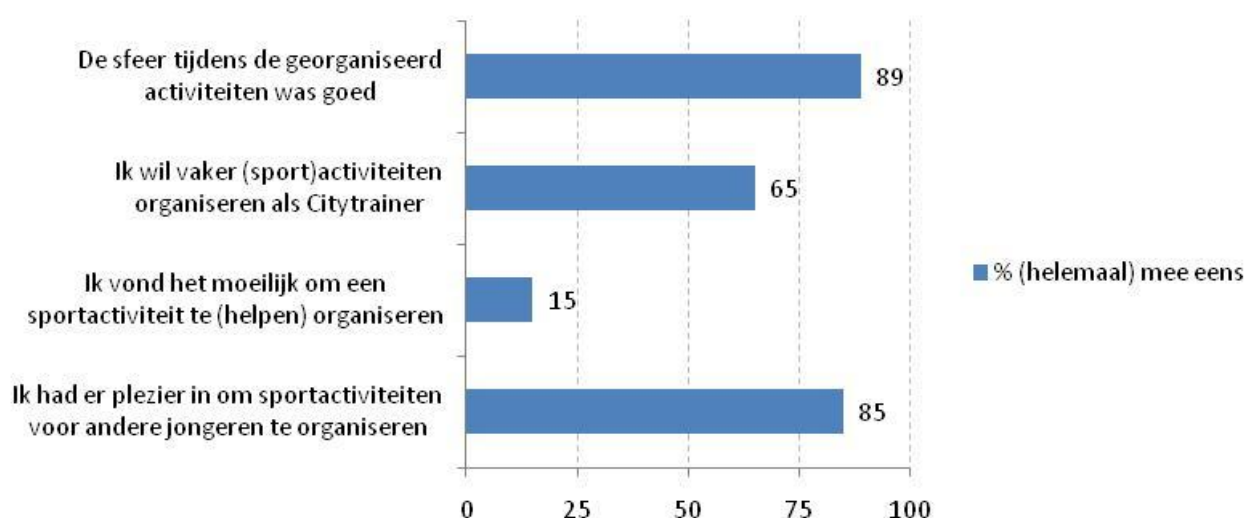
“Ik heb te weinig gedaan aan het plan van aanpak, dan moet je op het eind stressen om het nog voor elkaar te krijgen. Een plan maken is nooit het leukste wat er is, alleen is die informatie op papier zetten wel echt belangrijk” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

Een andere jongere wilde ook minder ‘stressen’ en gaf aan dat voor elkaar te krijgen door meer dingen tijdens de activiteit uit handen te geven: taken aan andere mensen over te laten door beter samen te werken. Daarnaast willen Citytrainers hun handelen verbeteren tijdens de activiteiten, bijvoorbeeld door meer complimenten te geven aan deelnemers, als scheidsrechter fluitcapaciteiten te verbeteren, beter te coachen, meer aan te moedigen door op de voorgrond te treden en sneller te improviseren. De meesten zien voldoende uitdaging in het Citytrainerschap en hebben goed inzicht in hun te ontwikkelen competenties. Slechts 15% van de jongeren gaf aan het moeilijk te vinden om sportactiviteiten te organiseren (figuur 4.1); blijkbaar zijn de meeste jongeren voldoende toegerust om aan de slag te kunnen. De jongeren genoten van hun werkzaamheden:

“Hij vond het geweldig om zo’n groot evenement achter de schermen van dichtbij mee te mogen maken. Erg interessant wat er allemaal geregeld moet worden, dit maakte grote indruk op hem” (Ouder, Dordrecht)

Citytrainers bevestigen dit beeld. Ze hadden zich nooit gerealiseerd dat er zo veel komt kijken bij het organiseren van sportactiviteiten. Op de vraag of ze vaker activiteiten zouden willen organiseren, antwoordde een aantal Citytrainers dat ze liever aansluiten bij een georganiseerde activiteit, omdat het anders te veel tijd kost om alles ‘op poten te zetten’ of dat ze geen zin hadden om lang na te moeten denken over de juiste voorbereidingen. Veel Citytrainers gaven aan het ‘superleuk’ te vinden als ze nog eens gevraagd zouden worden om een activiteit te (helpen) organiseren. Uit de enquêtes blijkt dat 65% actief wil blijven en 85% er plezier in had om activiteiten voor andere jongeren te organiseren (figuur 4.1).

Na de certificaatuitreiking is het contact vaak echter wel verwaterd met de organisatie. Dit is al eerder aan bod gekomen en blijft een aandachtspunt voor de projectleiders. De Citytrainers willen er ook voor waken om ‘niet in de knoei’ te komen met werk, school of eigen sportactiviteiten. Tot slot, de Citytrainers geven aan dat de activiteit, waarvoor ze zich willen blijven inzetten, bij ze moet passen en ook willen ze het idee hebben gewaardeerd te worden voor hun vrijwillige inzet.

Figuur 4.1 Waardering Citytrainers over georganiseerde sportactiviteiten (in procenten) (n= 65)

4.2 Minder verveling dankzij Citytrainers

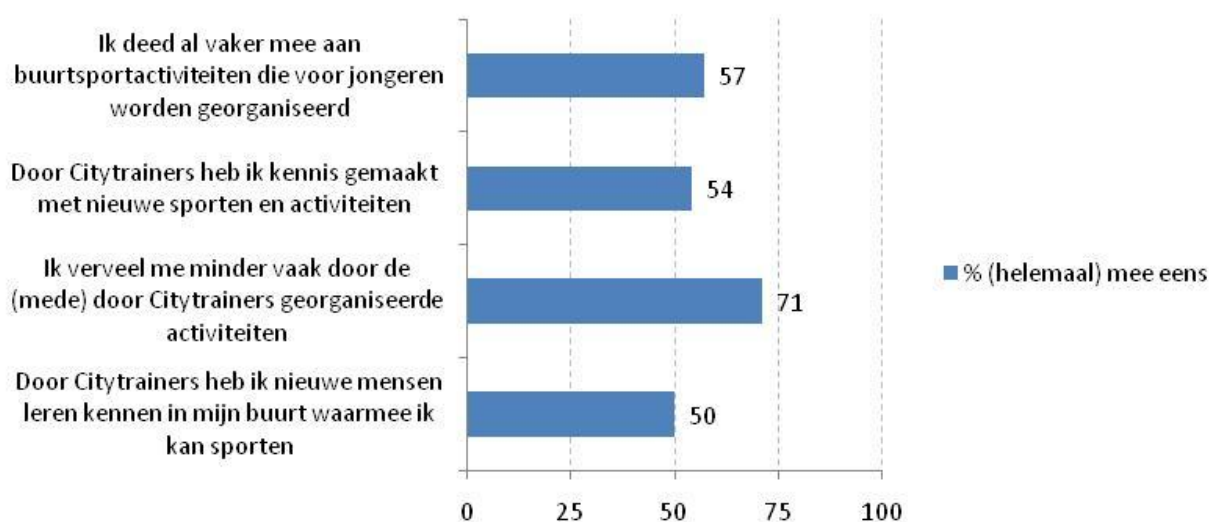
Er komt een divers publiek af op de activiteiten met betrekking tot leeftijd, geslacht en etnische achtergrond (zie tabel 1.1). Motivatie om iets te willen leren van de Citytrainer kan een belangrijk motief zijn voor de deelnemers:

“We wisten dat de Citytrainer zelf goed kan freerunnen en dat willen we zelf ook wel leren”
(Deelnemer, Tilburg)

Figuur 4.2 geeft weer dat 54% van de deelnemers aangaf door Citytrainers kennis te hebben gemaakt met nieuwe sportactiviteiten, bijvoorbeeld freerunnen. Soms trekken Citytrainers daarmee nieuw publiek, maar uit de interviews blijkt ook dat het de deelnemers niet uit maakt wie het organiseert en dat ze wel vaker mee doen aan buurt(sport)activiteiten. De meeste jongeren van de Citytrainer-activiteiten kenden ze al. De tabel geeft ook aan dat een ruime meerderheid vaker mee deed aan buurt(sport)activiteiten. De helft van de deelnemers gaf aan nieuwe mensen te hebben leren kennen om in de buurt te kunnen sporten. Van de deelnemers gaf 71% aan zich minder te vervelen door Citytrainers:

“Ik doe mee zodat ik me niet ga vervelen, anders ga ik mensen uitdagen. Dat er begeleiding is motiveert je, want als je het niet kan dan ga je gelijk van het lukt niet ik stop. En hun stimuleren om het wel te doen” (Deelnemer, 's-Hertogenbosch)

De projectleiders gaven te kennen dat buurt(sport)activiteiten die in de wijken worden georganiseerd, meestal alleen bezocht worden door de jongeren uit de desbetreffende wijken. Met Citytrainers hebben ze een groter bereik, omdat de jongeren dan ‘overal vandaan komen’. Dit is een grote meerwaarde van het project.

Figuur 4.2 Opbrengsten project Citytrainer volgens deelnemers (in procenten) (n=88)

Zoals uit bovenstaande resultaten opgemaakt kan worden, kennen veel deelnemers de Citytrainers al, blijkende uit het feit dat deelnemers bijvoorbeeld weten dat een Citytrainer goed kan freerunnen. Dit heeft deels te maken met de wijze waarop deelnemers geworven worden voor de sportactiviteiten:

“De Citytrainer is een actieveling, hierdoor kent hij iedereen al en heeft ons ook allemaal op de WhatsApp of op de Ping. Hij heeft het ons op deze manier laten weten en het ons ook persoonlijk verteld, daarom deden wij mee” (Deelnemer, Tilburg)

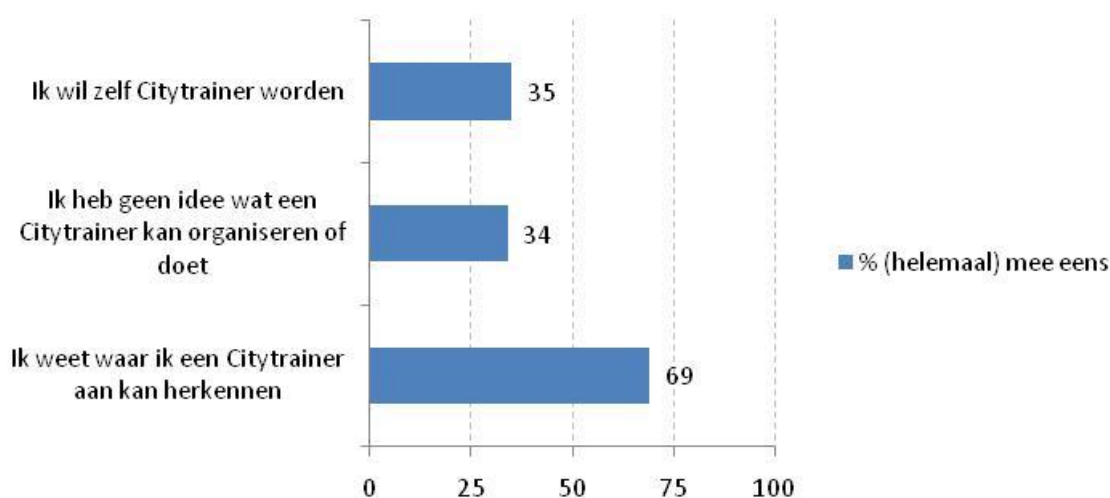
Citytrainers werven de deelnemers zeker niet alleen via social media; juist de persoonlijke benadering en de mond-tot-mondreclame kunnen veel (nieuwe) deelnemers opleveren. In de meeste gevallen wordt een mix gebruikt van digitale en persoonlijke uitnodigingen, onder andere via mail, posters, hyves, twitter, buurt(sport)medewerkers, facebook, websites of het uitdelen van flyers (bijvoorbeeld na een dansdemonstratie, in dit geval om deelnemers te werven voor een breakdance-activiteit). Een schoolvertegenwoordiger gaf aan dat jongeren van nu vooral ‘leven op social media’. Jongeren echter geven soms aan dat Citytrainers voor hen helemaal niet leeft op de social media en zeggen duidelijk de voorkeur te hebben voor een persoonlijke benadering. Citytrainers die wel social media inzetten hanteren hun eigen strategie:

“Ik vind twitter veel fijner dan facebook. Dan in de middag een tweet sturen, tussen drie en vier, dan kijken de meeste jongeren daar wel naar” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

Het onderzoek levert geen eenduidige ‘beste’ manier van werven; wel dat het per Citytrainer, deelnemers of sportactiviteit verschilt. Voor de bekendheid van het project Citytrainer heeft dit wellicht gevolgen, omdat deelnemers niet altijd in de gaten hebben dat de activiteit (mede) door een Citytrainer wordt georganiseerd. 69% van de deelnemers weet waaraan ze een Citytrainer kunnen herkennen, 34% heeft geen idee wat een Citytrainer kan organiseren of doet (figuur 4.3). Er valt dus nog winst te behalen in het genereren van bekendheid voor het project:

“Ik weet niet wat een Citytrainer is. Ik heb het wel een keertje gezien op de kleding, maar dan kun je het niet goed lezen want dan ben je allemaal aan het rennen”

Een derde van de deelnemers geeft aan zelf Citytrainer te willen worden.

Figuur 4.3 Bekendheid project Citytrainers bij deelnemers (in procenten) (n=88)

In figuur 4.4 is de waardering van de deelnemers voor de georganiseerde activiteiten weergegeven. De sfeer kan er in de buurt op vooruitgaan, omdat er meer georganiseerd wordt onder begeleiding van Citytrainers:

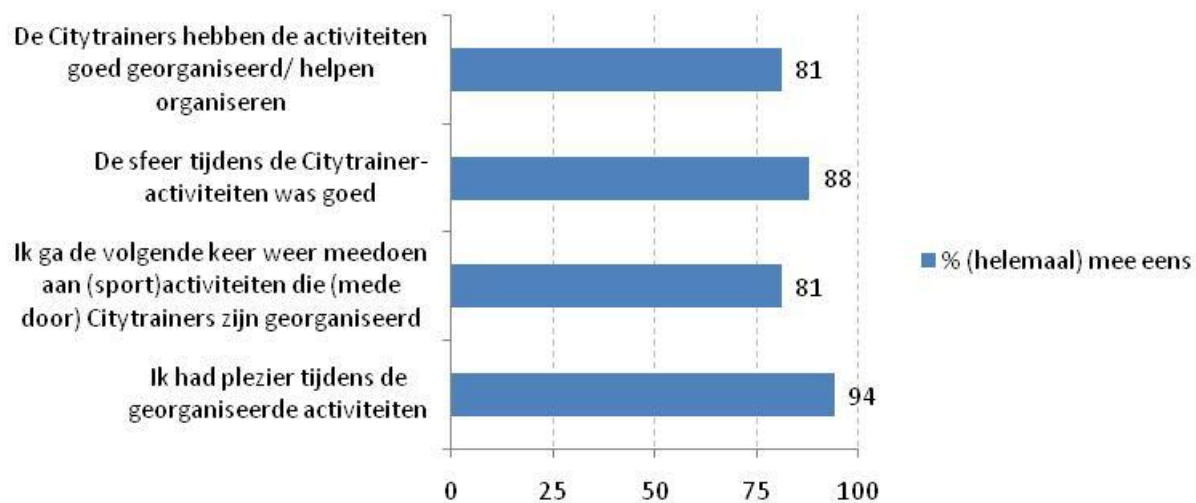
“Het verschil merk ik, want soms zijn er ook wel irritante jongens op het veld. En als we met de Citytrainers zijn dan doen zij niets. En met de Citytrainers voetballen is ook gewoon echt anders. Dan kan ik vrijer voetballen en beter worden. Het is ook gezelliger geworden op het plein”
(Deelnemer, 's-Hertogenbosch)

Een schoolvertegenwoordiger bevestigde dat het een voordeel is, wanneer Citytrainers in hun eigen wijk activiteiten organiseren:

“Je merkt dat de leerlingen elkaar kennen, bekend zijn met de wijk, en de type leerlingen waarmee ze omgaan en daardoor ontstaat er denk ik ook snel respect en begrip omdat ze weten ‘hé, die komt zelf uit de wijk’. Dan krijg je makkelijker inlevingsvermogen, sneller een goede interactie. Je ziet gewoon dat ze vlotter geaccepteerd worden, omdat ze de vaardigheden van de activiteit die ze organiseren en de jongeren kennen” (Schoolvertegenwoordiger, 's-Hertogenbosch)

Dit citaat over respect en acceptatie, in aanvulling op de mening van een Bossche docent die geciteerd werd aan het begin van dit hoofdstuk (over de jonge leeftijd van de Citytrainers en de (on)mogelijkheden tot het zelfstandig organiseren van activiteiten), geeft aan dat leeftijd, ervaring en begeleiding belangrijke randvoorwaarden zijn om het beste uit de wisselwerking te halen tussen de jongeren die deelnemen en organiseren.

Figuur 4,4 illustreert dat de deelnemers zeer enthousiast zijn over de organisatie en sfeer rond de activiteiten. Een groot aantal deelnemers gaf aan veel plezier gehad te hebben en de volgende keer weer mee te willen doen.

Figuur 4.4 Waardering deelnemers voor de sportactiviteiten (in procenten) (n=88)

5. Eerst New Kids, nu rolmodel

Tijdens het project maken de Citytrainers duidelijk een persoonlijke groei door, hoe verschillend hun achtergrond ook is. Het zijn zeer verschillende type jongeren die intekenen voor de cursus. Van straatjochies, talentvolle voetballers die voetbaltrainer willen worden, jongeren die stotteren en steviger in hun schoenen willen staan, jonge vluchtelingen die nog niet zo lang in Nederland zijn, jongvolwassenen die in een reclasseringstraject zitten, vroegtijdige schoolverlaters tot jongeren met een lichte beperking. Allen zijn van verschillende etnische achtergronden en met een opleidingsniveau van vmbo tot wo. De, zeker bij de ‘stedelijke’ cursussen, mix van individuen levert volgens de projectleiders geen probleem op:

“Ze kennen elkaar vaak wel. Ze komen uit dezelfde wijk en hebben respect voor elkaar. Ze kijken elkaar niet aan op achtergrond, ze worden geaccepteerd en dat komt ook wel door de opzet en sfeer van de cursus” (Projectleiding, Tilburg).

Projectleiders trachten zo veel mogelijk uitval te voorkomen:

“Dat proberen we te tackelen door intakegesprekken voordat de cursus van start gaat. Ze schrijven zich in voor een voorlichtingsavond en daarna hebben we met iedereen individueel een gesprek. We vragen naar hun motivatie en proberen erachter te komen of het geschikte kandidaten zijn. Zo proberen we uitval zo veel mogelijk te beperken” (Projectleider, Dordrecht)

De insteek blijft dat iedereen zich moet kunnen aanmelden en de cursus moet kunnen halen. Een flink aantal Citytrainers heeft zich aangemeld omdat ze iets voor andere jongeren willen doen en omdat ze van mening zijn dat er te weinig wordt gedaan in de wijken voor jongeren:

“We hebben een groep jongeren die in de bak hebben gezeten, problemen hebben gehad met drugs, een is totaal analfabeet. De gemeente zag ze liever gaan dan komen. New Kids⁴ noemen we ze. Maar als je ziet welk talent ze hebben, toch wel knap hoor!” (projectleider)

De cursus heeft deze jongvolwassen geholpen bij een meer professionele aanpak van de sportactiviteiten die ze organiseren voor jongeren en jongvolwassenen in hun wijk. Belangrijk, want volgens de projectleider hebben ze een goed contact met deze doelgroep, een groep die de gemeente niet bereikt met de inzet van sport(buurt)medewerkers. Op deze wijze kan de gemeente bijdragen aan het sportaanbod voor deze groep; de activiteiten worden drukbezocht en zijn geslaagd.

Naast het feit dat Citytrainers een bijdrage willen leveren aan het sportaanbod in hun wijk, zijn er ook jongeren die zich inschrijven om hun maatschappelijke stage-uren in te vullen. Deze jongeren hebben volgens de projectleiders wel commitment met buurtsport, maar willen niet per se sportactiviteiten blijven organiseren. Enkele studenten die de cursus via school verplicht volgden gaven aan alleen te hebben deelgenomen voor de studiepunten. Andere jongeren zien een mogelijkheid om verder met buurt(sport) activiteiten te gaan, of om de cursus als basis te gebruiken voor een eigen bedrijfje in hun tak van sport. Ook persoonlijke doelen, om een maatschappelijke bijdrage te kunnen leveren, waren redenen tot deelname:

⁴ De speelfilms *New Kids Turbo* en *New Kids Nitro* gaan over hangjongeren in Brabant.

“Hij moest een groepsles geven aan moslimkinderen uit een andere wijk. Hij kreeg deze activiteit omdat het zijn persoonlijke doel was om ook te leren omgaan en les te geven aan kinderen met een andere achtergrond als hijzelf” (Ouder, ‘s-Hertogenbosch)

Persoonlijke bewustwording werd ook als reden genoemd:

“Ik heb een kleurtje en zodoende loopt het contact met de doelgroep vanzelf, zonder dat ik me er van bewust ben. Ik wou mezelf hier meer in verdiepen, zodat ik meer doelgroepen uit eigen initiatief aan kan spreken” (Citytrainer, Tilburg)

Samenwerkingspartners zien hierin een belangrijke meerwaarde:

“Vooral in achterstandswijken, dan kun je laten zien dat je er echt voor wilt gaan en Citytrainer worden is voor een hoop jongeren niet onhaalbaar. Ik denk dat dat wel goed is, dat je ze een spiegel voorhoudt: maak er wat van” (Samenwerkingspartner, ‘s-Hertogenbosch)

Het podium dat Citytrainers aan jongeren biedt moet volgens deze samenwerkingspartner qua druk niet onderschat worden. Het kan naar zijn mening best ‘heavy’ zijn om (bekende) leeftijdsgenoten aan te sturen. Een Citytrainer vertelde bijvoorbeeld dat hij zich had gestoord aan de scheldwoorden die sommige kinderen tijdens de activiteit gebruikten. Hij heeft het spel stilgelegd en de kinderen aangesproken. Dergelijke momenten, aldus de samenwerkingspartner, moet je niet onderschatten en hij waarschuwt om niet te makkelijk te denken over de lastige taak van de jonge Citytrainers.

5.1 Citytrainer ‘skills’

Om goed voorbereid te zijn op hun (niet altijd eenvoudige) taken, hebben de Citytrainers aan hun ‘skills’ gewerkt. Zo hebben ze de basisprincipes voor het organiseren van een sportactiviteit geleerd. Denk daarbij aan een plattegrond opstellen, een materialenplan, spelvormen en teams maken. Ze hebben ook hun presentatiekwaliteiten verbeterd, geleerd om zowel feedback te geven als te ontvangen, er is aandacht besteed aan consequent handelen, positief coachen en jongeren aanspreken op gedrag:

“Bij de benadering denk ik er iets langer over na, ik neem dan even de stapjes door van ‘wat zit hem nou dwars?’ als er een probleem is, of ‘wat gaat er door hem heen?’ daar denk ik dan wat langer over na. Ik verplaats me nu makkelijker en ik begrijp mensen ook sneller. Dat is fijn” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

En:

“Eerst was ik echt keiverlegen en zocht ik naar woorden terwijl ik aan het praten was, dus dan had ik vaak van ‘eeuuuhh....’. Ik voel me nu gewoon veel sterker. Dat is belangrijk want als je zelfvertrouwen opbouwt ga je ook veel makkelijker voor een groep staan. Ook al lacht iemand je uit, dan weet je gewoon dat je het goed doet. Ik ben nu toch wel een knappe Marokkaan, dus dat maakt niet veel uit” (Citytrainer, ‘s-Hertogenbosch)

Twee derde van de Citytrainers is van mening dat ze door het project meer zelfvertrouwen hebben gekregen (figuur 5.1). Ze zijn door te leren over hun sterke en zwakke punten meer over zichzelf te weten

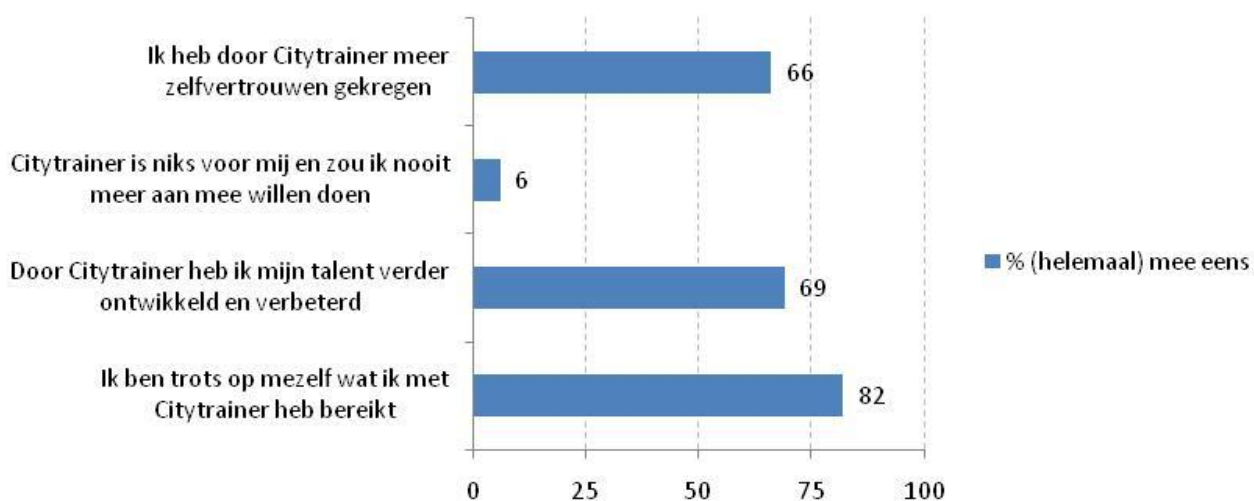
gekomen, ze hebben geleerd initiatieven te nemen en standvastig te blijven in hun besluiten. Citytrainers boeken niet ook vooruitgang op hun eigen sportvaardigheden:

“Ik ben qua sport niet beter geworden, dit kon ik al goed. Ik ben erachter gekomen dat activiteiten draaien meer inhoudt dan alleen maar een bal neerleggen en gaan voetballen. Op het gebied van organisatie ben ik verbeterd en dit vind ik prettig omdat ik hierdoor nu beter kan lesgeven.” (Citytrainer, Tilburg)

Persoonlijke groei is de focus van het project en die focus slaat aan bij de jongeren. Slecht zes procent van de Citytrainers gaf te kennen het eens te zijn met de stelling ‘Citytrainer is niks voor mij en zou ik nooit meer aan mee willen doen.’ Van de Citytrainers is 69% van mening dat ze hun vaardigheden hebben ontwikkeld en verbeterd. Ouders reageren ook positief:

“Ja, ik vind wel, hoe moet ik dat zeggen... hij is een stukje volwassener geworden. Zijn kijk in sommige gevallen is wel veranderd, hij is vooral minder generaliserend. Dat wil zeggen dat hij nu een positievere houding heeft ten aanzien van verschil in bevolkingsgroepen” (Ouder, ‘s-Hertogenbosch)

Ouders zijn blij met het ‘duwtje in de rug’ dat het project kan geven en de ‘tools’ om kwaliteiten tot hun recht te laten komen.

Figuur 5.1 Persoonlijke meerwaarde project voor Citytrainers (in procenten) (n=65)

5.2 Trots op persoonlijke groei

Citytrainers, ouders en schoolvertegenwoordigers zijn vaak zeer positief over de wijze waarop de praktijkbegeleiders en cursusleiders coachen op talent en persoonlijke groei. De basishouding van de projectmedewerkers is de jongeren waarderen en motiveren, een veilige setting creëren, interesse tonen in zaken die voor de jongeren belangrijk zijn, de tijd nemen en betrokken zijn:

“Die rol van praktijkbegeleider waarop de jongeren kunnen vertrouwen en het trots zijn op onze Citytrainers, ik denk dat dat het meeste doet. Alleen een T-shirt geven is niet genoeg, als je niet investeert, even ‘contacten’ dan sla je de plank mis” (Projectleider, Tilburg)

De projectleiders investeren veel tijd en energie in het contact met de jongeren om tot een goed eindresultaat te komen. Ze zijn zich ervan bewust dat jongeren er doorheen prikken als je zegt betrokken te zijn, maar het niet meent en niet laat zien. De deur staat, ook na afloop van de cursus, altijd open voor de Citytrainers. Nazorg is een belangrijk punt op de agenda van de projectmedewerkers.

Citytrainers zijn vaak trots op wat ze bereikt hebben met of dankzij het project. Sommige Citytrainers zijn trots op de wijze waarop ze als cursisten hebben samengewerkt, op de leerdoelen die ze hebben bereikt en die ze kunnen laten zien aan familie en vrienden. Of ze zijn trots zich te hebben ‘blootgegeven’ in een groep. Sommige Citytrainers zijn met hun foto van de certificaatuitreiking in de krant gekomen. Een moeder vertelde dat haar zoon het stukje uit de krant aan ‘iedereen’ heeft laten zien:

“Ik was eerder klaar met werken en ik heb toen tijdens de sportactiviteit gefilmd. Dit filmpje heb ik aan de hele familie in Marokko kunnen laten zien” (Ouder, ‘s-Hertogenbosch)

Het trots zijn op zichzelf levert een groei op in het zelfvertrouwen van de Citytrainers. Daarmee is het voor sommige jongeren behalve een waardevolle vrijetijdsbesteding, ook een opstapje naar werk, iets extra’s op hun CV of leidt het hen naar de keuze om zich (opnieuw) in te schrijven voor een opleiding die bij ze past:

“Dit was mijn eerste certificaat dat ik ooit heb behaald. Hierdoor ben ik verder gegaan met mijn opleiding” (Citytrainer, Tilburg).

Een andere Citytrainer uit Tilburg vertelde dat hij dankzij het project als assistent-buurtwerker was aangenomen. Deze bijbaan heeft hem naar eigen zeggen structuur en vastigheid in zijn leven gegeven. Een Bossche Citytrainer:

“Het is altijd goed om groei door te maken en te kijken naar de toekomst. Je staat breder in het leven met netwerken wat goed is voor je stages, je kunt problemen oplossen en bent bewust van je omgeving. Voor mij was het een verrijking van mijn leven, dat gun ik anderen ook” (Citytrainer ‘s-Hertogenbosch)

Citytrainers moedigen andere jongeren vaak aan zich ook op te geven voor de cursus, ze voelen zich een rolmodel en dragen dat uit.

6. Lokale samenwerking

De gemeenten werken voor het project Citytrainers samen met lokale partijen, zoals scholen waar leerlingen en mbo studenten zich kunnen inschrijven voor de cursus en die tevens als locatie kunnen dienen voor de cursusbijeenkomsten. Daarnaast vindt er een uitwisseling plaats tussen de projectmedewerkers en partners die de jongeren begeleiden tijdens hun praktijkervaring, bijvoorbeeld jongerenwerk, welzijnsorganisaties, sportverenigingen of, zoals in Dordrecht gebeurde, met de organisatie van het WK Hiphop. Een praktijkbegeleider kan zowel een sport(buurt)medewerker van de gemeente zijn als iemand die verbonden is aan een samenwerkingspartner zoals bovengenoemde organisaties of een sportvereniging. Om de praktijkbegeleiders te ondersteunen wordt hen een cursus aangeboden van drie keer een halve dag waarin ze leren meer coachend te begeleiden. Er zijn ook samenwerkingspartners die niet direct contact hebben met de Citytrainers maar wel betrokken zijn bij de ontwikkeling(en) van het project, zoals de Richard Krajicek Foundation (RKF) en de Johan Cruijff Foundation (JCF).

De samenwerking met de scholen heeft extra bekendheid over Citytrainers gegenereerd bij jongeren. Er kwam een wisselwerking tot stand waarbij de scholen met Citytrainers de praktijk ‘binnen haalden’, wat de gemeenten als een voordeel zagen met het oog op de toekomst. De gemeenten kunnen ‘de beste studenten eruit pikken’, die wanneer ze klaar zijn met hun opleiding bij de gemeenten kunnen werken. Scholen zijn actief in het werven van Citytrainers, bijvoorbeeld tijdens de gymles, ouderavond of ze nodigen een praktijkbegeleider uit om leerlingen extra te enthousiasmeren. Leerlingen en studenten geven zelf (onbewust) ook bekendheid aan het project:

“Grappig, ze kregen zo’n T-shirt en dat viel op, het begon te leven want iedereen keek ernaar.. zijn ze een klas? Of een team? Dat leverde een hoop vragen op die gesteld werden aan de Citytrainers, maar ook aan docenten. Dat was ook een mooie bijkomstigheid, dat onze eigen collega’s ook wisten dat Citytrainer er is op school” (Schoolvertegenwoordiger, ‘s-Hertogenbosch)

Daarnaast wordt er op de scholen soms extra begeleiding aan Citytrainers geboden ter voorbereiding op hun sportactiviteiten. Ook samenwerkingspartners zijn zich bewust van hun begeleidende taak:

“Van tevoren hebben we aan de Citytrainers aangegeven wat ze kunnen verwachten van de activiteit en wat we van hen verwachten, dit was vrij duidelijk. De een pakt het sneller op dan de ander. Daar houden wij bij de begeleiding uiteraard rekening mee. Dat is een stukje kwaliteit wat je mag verwachten van ons, het is tenslotte onze taak om die jongens en meiden zo goed mogelijk te begeleiden” (Samenwerkingspartner, Dordrecht)

Het is belangrijk dat samenwerkingspartners zich bewust zijn van hun rol. In enkele interviews met de Citytrainers en ouders zijn kritische kanttekeningen geplaatst over de begeleiding vanuit de praktijk (indien niet door projectmedewerkers van Citytrainers verzorgd). De balans tussen een leerzame plek en de ‘extra handjes’ die Citytrainers kunnen leveren is een belangrijk punt voor de projectleiders. Wellicht dat meer bekendheid van het project er kan aan bijdragen. Een trainer van een sportvereniging stelde voor meer structuur in het verloop van en in het aantal Citytrainers aan te brengen. De club zou door deze vaste structuur van aanwas kunnen uitgroeien tot een leerbedrijf, waarmee de kwaliteit van de begeleiding zou kunnen worden geborgd. Citytrainers die het (opvallend) goed doen komen in aanmerking voor een beloning met RKF Scholarship. Jongeren krijgen in ruil voor hun vrijwilligerswerk een studie vergoed

zodat ze hun werkzaamheden op de playgrounds kunnen voortzetten. De RKF ziet het project Citytrainer als een goede manier om *scholarshipppers* te scouten. Met de JCF wordt er gekeken naar afstemmingsmogelijkheden met de cursus Meedoen Leren Winnen van de foundation.

6.1 Tops en tips voor het project

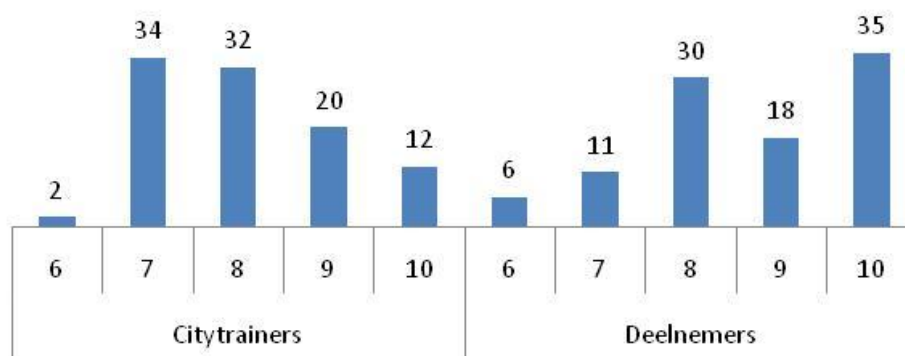
Schoolvertegenwoordigers zijn tevreden over de samenwerking met de projectmedewerkers en de inhoud van de cursus. Tijdens de interviews is aangegeven dat er een goede afstemming plaatsvond van de competenties die de leerlingen en studenten moeten aanleren. Soms vond men dat basiszaken als het inroosteren van de cursus beter zou kunnen, maar men gaf aan dat dit door de scholen zou moeten worden opgepakt. Ook waren de vertegenwoordigers te spreken over de band met het sportbedrijf of de gemeentelijke afdeling Sport. Dankzij het project sluiten ze nu makkelijk aan bij sportactiviteiten en sociaal-maatschappelijke doelstellingen. Schoolvertegenwoordigers waren over het algemeen tevreden over de flexibele opstelling van de Citytrainermedewerkers en het snel beantwoorden van vragen via mail of sms. Een enkele samenwerkingspartner zou graag meer contact hebben gehad met de projectmedewerkers, een structureel wekelijks contactmoment werd geopperd.

Ondanks de vele positieve reacties gaf een aantal schoolvertegenwoordigers aan verbeterpunten te zien. De cursus zou bijvoorbeeld niet genoeg leven bij jongeren; het zou pas echt spannend worden tijdens de voorbereiding op de presentatie voor de certificaatuitreiking. Eén vertegenwoordiger gaf aan een erg ongemotiveerde klas te hebben gehad; de inzet van de leerlingen om er iets van te maken kwam pas tegen het einde van de cursus, te laat dus. Deze klas had de cursus verplicht gevolgd, onder schooltijd. De kans op minder gemotiveerde leerlingen of studenten is daardoor groter, het kan leiden tot jongeren die vasthouden aan schooltijden en erna niks willen doen of hun afspraken niet nakomen. Dit kostte de projectmedewerkers veel extra energie. Een andere vertegenwoordiger vond het om die reden jammer dat het project alleen op sport gericht is en niet op kunst en cultuur; jongeren die niet van sport houden kunnen wellicht met andere interessegebieden worden geprikkeld (zie ook Hoofdstuk 7 Rapportcijfer Citytrainers).

Samenwerkingspartners uitten ook wensen ten aanzien van Citytrainers; ze deden als suggesties meer praktijkervaring, uitwisselingsmomenten tussen de steden met zowel Citytrainers als schoolvertegenwoordigers, een lesboekje waarin de lesprogramma's worden beschreven, een database met (kennismaking)spelletjes en goede tops en tips waarmee jongeren elkaar feedback geven.

7. Rapportcijfer Citytrainers: 8,4

De jongeren hebben tot slot van de enquête een rapportcijfer toegekend aan het project (figuur 7.1). De grafiek laat zien dat zowel de deelnemers als de Citytrainers zeer enthousiast zijn. De Citytrainers gaven het project gemiddeld het rapportcijfer 8,1 en de deelnemers een 8,7.

Figuur 7.1 Rapportcijfer Citytrainer (in procenten) (n= 153)

Het succes van Citytrainer is niet onopgemerkt gebleven. Op 7 december 2012, de dag van de vrijwilligers, won Citytrainer de ‘Meer dan handen’-award, waarmee het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) inspirerende vrijwilligersinitiatieven in het zonnetje zet. Uit ruim 250 inschrijvingen waren drie initiatieven genomineerd in de categorie Samenwerking. Het project Citytrainer heeft deze categorie gewonnen. ‘Hier gaat mijn hart sneller van kloppen’, aldus een jurylid (zie Bijlage 2).

7.1 (Door)ontwikkelen van het project

Het project is dus met veel enthousiasme ontvangen door verschillende partijen en doelgroepen, maar de projectleiders hebben nog verschillende wensen ten aanzien van de (door)ontwikkeling van het project. Gedurende de looptijd van het onderzoek sloegen de Citytrainers huiswerkopdrachten op op USB-sticks zodat de opleider feedback kon geven. Sinds begin 2013 is de speciaal voor Citytrainer (afgesloten en veilige) netwerkverbinding Elektronische Leer Omgeving (ELO) beschikbaar, waarmee USB-sticks overbodig zijn geworden.

Naast de ELO is ook het in stand houden en uitbreiden van contacten met Citytrainers via social media een speerpunt voor de projectleiders. Op Facebook plaatsen ze foto's op de lokale facebookpagina waarbij jongeren elkaar en de sport(buurt)medewerkers *taggen* en *liken*. De aanname dat facebook hét middel is waarmee jongeren communiceren, klopt niet helemaal; de projectleiders uit Dordrecht ondervonden dat Hyves in sommige leeftijdscategorieën favoriet is. Bekendheid geven aan Citytrainer gebeurt vrijwel alleen via social media; volgens de Dordrechtse projectleiders is er geen enkele jongere die het wijkkrantje leest of de wijkwebsite bezoekt. Hoewel Citytrainer terug te vinden is op de website van de gemeente Tilburg en de landelijke pagina citytrainers.nl, gaven ook de Tilburgse projectleiders aan voornamelijk via social media met de jongeren te communiceren:

“De stand van zaken van de stedelijke cursus, dan zet ik er bijvoorbeeld op ‘We zijn alweer bij bijeenkomst 3, volgende week weer praktijk’. Degene die dan de cursus volgen liken het dan”

Whatsapp, Twitter en Ping werden ook genoemd als een makkelijke en gratis dienst die wordt gebruikt. Daarnaast maken de Citytrainers en de gemeenten ook gebruik van flyers om de sportactiviteiten te promoten.

Social media worden ook gebruikt om met elkaar in contact te blijven ná de cursus. Dit is niet altijd even gemakkelijk; sommige sport(buurt)medewerkers ervaren dit zelfs als een tegenvaller. De sport(buurt)medewerkers vragen de Citytrainers daarom niet alleen om hulp als er zich een nieuwe leuke kans voordoet, maar ze organiseren ook terugkommomenten als een kerstborrel of etentje. Ze zijn ook aan het aftasten of er voldoende animo is voor follow-up dagen, zoals Citytrainers uit andere steden ontmoeten voor een gezamenlijk bijscholingsprogramma. De projectleiders zoeken zo naar mogelijkheden, ook omdat een aantal Citytrainers het gevoel hebben ‘*oké, ik heb nu mijn certificaat en nu?*’. Ook tasten de projectleiders af hoe ze verder willen gaan na afloop van de certificaatuitreiking. Sommige Citytrainers krijgen betaalde opdrachten of andersoortige vergoedingen aangeboden voor opdrachten bij externe partijen (bijvoorbeeld een kledingstuk, zwembadentreekaartje, etc.). De gemeenten willen vrijwel alles op vrijwillige basis blijven uitvoeren. Follow-up dagen kunnen in de toekomst een verbindende factor spelen tussen de gemeenten en de jongeren.

Andere wensen die tijdens de interviews met de projectleiders naar voren kwamen, waren onder andere om het concept Citytrainer breder aan te bieden dan alleen sportgericht. In ‘s-Hertogenbosch wordt onderzocht of Citytrainer ook cultureel kan. Daarbij wordt niet sport, maar de interesses van de jongeren en hun talenten centraal gezet. Verder wordt bekeken of in de toekomst ook volwassenen opgeleid kunnen worden tot Citytrainer.

De drie gemeenten werken ook aan het idee van een Talentenbank. Door het meten van de persoonlijke groei van jongeren en het inzichtelijk maken van het profiel zou het straks eenvoudiger moeten worden om een match te vinden tussen de jongeren en een vrijwilligersbaan.

In Dordrecht hebben ze daarnaast de gerichte wens om een Citytrainer op te leiden die specifiek op de pas aangelegde Richard Krajicek Playground kan worden ingezet en een vervolg kan zoeken in de bijbehorende RKF scholarship. In ‘s-Hertogenbosch klonk nadrukkelijk de wens om een traject te kunnen starten voor sportverenigingen. Citytrainers die als vrijwilliger bij een vereniging aan de slag willen, kunnen hopelijk in de toekomst tijdens een aparte cursus worden klaargestoomd.

7.2 Een pareltje

Aan draagvlak binnen de gemeentelijke afdelingen Sport hebben de projectleiders geen gebrek. De Bossche projectleiders vertelden dat ze zich vooral in het begin sterk hebben gemaakt om de werkwijze uit te dragen; ze houden daarom vast aan de persoonlijke, coachende en toegankelijke werkwijze, volgens hen een hele belangrijke succesfactor van het project. Binnen de gemeente ‘s-Hertogenbosch wordt Citytrainer gezien als ‘een pareltje’. Om dat aan andere gemeenten over te brengen, luidt het advies om in een startende gemeente klein te beginnen, zorgen dat het goed loopt en dan groter uit te rollen in de

gemeente. Daarnaast houdt het de sport(buurt)medewerkers zelf ook scherp. Zo vertelde de Bossche projectleiding dat ze van een Citytrainer een betere verantwoording van het ‘doe-geld’⁵ ontving dan van enkele mensen uit het team. De Citytrainers houden de professionals op die manier ook alert op het eigen handelen. Verder is de Bossche gemeentelijke afdeling Sport ook blij met de herkenbaarheid van het project en de gemeentelijke inbreng omdat de jongeren graag in het Citytrainer T-shirt lopen. Dat er jongeren zijn die zich als rolmodel voor Citytrainers ontpoppen, verbaast enkele collega’s wel eens:

“Wij werken bij een sportbedrijf en vanuit de sportstimulering werken we met kwetsbare groepen. Voor een Citytrainerbijeenkomst hadden we de medewerkers van de tak Accommodaties (exploitatie zwembaden en sporthallen) uitgenodigd. Zij kenden de jongeren natuurlijk vanuit het zwembad van vroeger. De mooiste reactie vond ik van onze collega: ‘Wow, ik ken deze jongeren allemaal en in mijn ogen zijn het allemaal rotzakken, maar wat ik hier vanavond heb gezien, wat jullie doen en bereikt hebben dat had ik nooit durven dromen’. Er is daardoor wat minder wrijving en we krijgen nu wat meer voor elkaar. Ik word minder aangesproken wanneer ik met een kwetsbare groep een zaal in wil of ze vragen ‘Hé, kan ik niet een Citytrainer gebruiken, ik heb een leuke activiteit?’ (Projectleider Tilburg).

De projectleiders verwachten dat het enthousiasme voor de werkwijze zich uiteindelijk zal uitbetalen in de borging van het project binnen de gemeenten. De projectleiders zien het ook als een andere manier van geldbesteding. In plaats van de tijd en het geld om een evenement op poten te zetten, steken ze het geld in Citytrainer, en dat betaalt zich volgens hen vanzelf later uit. Voor de drie gemeenten is het een nieuwe manier van werken met jongeren geworden.

⁵ ‘Doe-geld’ is budget ter beschikking voor het organiseren van een activiteit. De organisator van een activiteit moet kunnen aantonen waaraan het geld besteed is.

8. Conclusie

De aanleiding voor de gemeenten om het project Citytrainer door te ontwikkelen was het doel om jongerenparticipatie door middel van vrijwillige inzet te bevorderen, sportdeelname van de 12+ jeugd te verhogen en de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken te vergroten. De start van Citytrainer lag bij het bevragen van zowel jongeren als andere belanghebbenden naar hun wensen en mening. De uitkomsten van dat onderzoek zijn verwerkt in de rapportage 'City Trainers; train je stad' (Smits, 2011⁶). In de verdere vormgeving van het project (ontwikkelfase en pilotfase) hebben de gemeenten rekening gehouden met deze wensen en ideeën, zodat ze van begin af aan goede aansluiting hadden met de (motivaties van de) jongeren en de diverse belanghebbenden.

Het project Citytrainer heeft ertoe geleid dat de gemeenten zich een nieuwe werkwijze hebben eigen gemaakt. De werkwijze komt er op neer dat de gemeenten enthousiaste, vrijwillige jongeren werven, opleiden en begeleiden bij het opzetten en uitvoeren van sportactiviteiten en events voor andere jongeren. De rol van professionals en jongeren wordt anders vervuld dan in het sportbeleid gebruikelijk is: er wordt minder vanuit het bestaande aanbod geredeneerd en gehandeld en meer vanuit overleg en interactie met de betrokken jongeren. Een belangrijk onderdeel is de talentontwikkeling, de cursus die de jongeren bij de start van het project krijgen aangeboden, draagt hieraan bij. Verder zijn de intensieve begeleiding en het sterke groepsgevoel kenmerkend voor het traject; het maakt veel jongeren enthousiast over hun persoonlijke bijdrage en ontwikkeling gedurende het project, zoals hun toegenomen zelfvertrouwen en het kunnen presenteren voor een groep. Kledingstukken van Citytrainer dragen bij aan het groepsgevoel en een gevoel van trots.

Het project kent drie doelstellingen. De **eerste doelstelling** is het bevorderen van jongerenparticipatie. Professionals zijn in plaats van vóór jongeren samen met hen aan de slag gegaan en hebben op die manier met het project jongerenparticipatie bevorderd. Professionals zetten de jongeren 'in hun sportieve kracht' door ze de cursus 'Ik train mijn stad' aan te bieden. Tevens is er vanuit de gemeenten maatwerk geleverd bij de begeleiding van jongeren tijdens de praktijkervaring. Er vindt ook een 'warme' overdracht van de Citytrainer in wording plaats van de cursusleider naar de praktijkbegeleider. Dit is een kritieke succesfactor. Het draagt bij aan het beter bereiken van de doelgroep, en tussen jongeren en professionals ontstaat door de intensieve benadering een vertrouwensband. De ontstane wisselwerking geeft de professionals meer armslag en expertise vanwege de verschillende talenten die jongeren bezitten, van het (helpen) organiseren tot sportvaardigheden als dansen, vechtsport of freerunnen. De jongeren krijgen op hun beurt de kans om waardevolle competenties te ontwikkelen en zelf initiatief te nemen. Kortom, het project Citytrainer is een win-winsituatie. Het onderzoek heeft wel aangetoond dat professionals de noodzakelijke spil zijn om jongeren in hun kracht te zetten. Ze blijven op de achtergrond aanwezig bij zelfstandig functionerende Citytrainers, en zijn meer op de voorgrond nodig om afhankelijkere Citytrainers bij te staan. Zo wordt er voor de Citytrainers maatwerk geleverd, waardoor ze optimaal kunnen leren en hun zelfvertrouwen kan groeien.

Uit het onderzoek is ook naar voren gekomen dat er een groot verschil is in waardering van de jongeren die vrijwillig of die verplicht via school meededen. De gemeenten zijn daarom selectiever geworden waar

⁶ Smits, F. (2011). *City Trainers; train je stad*. 's-Hertogenbosch: W.J.H. Mulier Instituut.

ze de cursus aanbieden. Alleen sportgerelateerde opleidingen, zoals mbo Sport en Bewegen, komen nog in aanmerking.

Een opvallend punt uit de resultaten van het onderzoek is nog wel de onevenredige verdeling tussen meisjes en jongens, hetzij als vrijwillige jongeren hetzij als deelnemers aan de activiteiten. Er blijkt nog een fikse uitdaging te liggen om meer meisjes te betrekken, ook al blijkt uit ons onderzoek dat er een aantal succesjes is behaald. Als voorbeeld noemen we de Citytrainster van Turkse komaf die andere meisjes met een Turkse achtergrond heeft kunnen verleiden tot participatie aan door haar georganiseerde sportactiviteiten.

De **tweede doelstelling** waar de gemeenten aan hebben gewerkt is het bereiken van de doelgroep 12+ jongeren met sport(buurt)activiteiten. Dit is gelukt, hoewel in vergelijking met de jongens ook op dit punt nog te weinig meisjes zijn bereikt. Er is dus een positieve uitwerking, want in de gemeenten zijn meer activiteiten en meer goedbezochte activiteiten voor 12+-jongeren georganiseerd dan in de periode voor Citytrainer. Absoluut gezien hebben er waarschijnlijk meer meisjes dan voorheen meegedaan.

Opvallend is dat kwetsbare jongeren, die eerder zorgden voor overlast of voortijdig school hebben verlaten, dankzij het project meer betrokken zijn bij hun wijk of buurt. Jongeren geven aan dat ze juist wat willen terugdoen voor de jongere generatie, omdat ze zelf een gemis hebben ervaren in de wijk waarin ze zijn opgegroeid. Alle drie de gemeenten wisten voorbeelden te noemen waarbij vrijwillige jongeren die voorheen als ‘raddraaiers’ van de wijk werden bestempeld, in hun rol als Citytrainers nu een positieve bijdrage leveren. Door jongeren enerzijds sportactiviteiten te laten organiseren en anderzijds jongeren voor de georganiseerde sportactiviteiten te werven, is de 12+ doelgroep beter bereikt. Belangrijke opbrengsten van het project voor deelnemers is dat ze zich minder snel vervelen, kennis hebben gemaakt met nieuwe sport(activiteiten), plezier hebben gehad tijdens de activiteiten en nieuwe mensen hebben leren kennen in de buurt.

Het **derde doel** van het project was het verhogen van de sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken. Verbeteringen ten aanzien van saamhorigheid, veiligheid, burgerschap, vrijwillige inzet en verantwoordelijkheid voor de wijk zijn hierbij uitgangspunten. Het onderzoek heeft geen specifieke studie verricht naar het daadwerkelijk toegenomen gevoel van bijvoorbeeld veiligheid of saamhorigheid onder bewoners uit verschillende wijken in de deelnemende gemeenten. Wel is er geconstateerd dat er (meer) leuke dingen georganiseerd worden dankzij het Citytrainerproject, er meer vrijwillige inzet is, jongeren zich meer betrokken voelen bij hun wijk en het prettig vinden iets ‘terug te kunnen doen’. Duurzaamheid van de ontstane initiatieven lijkt echter een fragiel punt te zijn. De projectleiders zoeken naar mogelijkheden om het (goede) contact dat ze hebben opgebouwd met de jongeren vast te houden wanneer de cursus is afgerond, de praktijkervaring erop zit en de feestelijke afsluiting geweest is. Oplossingen worden gezocht in follow-up dagen en het ontwikkelen van een ‘talentbank’ waarbij de interesses en de talenten van jongeren gematcht kunnen worden aan de behoefte van vrijwillige inzet. Hoewel de projectleiders de uitdaging aangaan om nog meer jongeren langer aan zich te binden, zijn ze over het algemeen tevreden met het aantal jongeren dat betrokken blijft. Volgens hun waarneming blijft er altijd een groep van voldoende omvang over die ook in latere fasen bij sportactiviteiten nog graag ‘de handen uit de mouwen wil steken’. Volgens de projectleiders kent de ontwikkeling van het project voldoende continuïteit.

Het project heeft voor de Citytrainers in veel gevallen een positieve uitwerking op het zelfvertrouwen van deze (soms kwetsbare) vrijwillige jongeren. De Citytrainers geven aan hun talent te hebben verbeterd, een groot deel van de jongeren is trots op wat ze hebben bereikt. Het slagen van de (mede door hen) georganiseerde activiteit is belangrijk voor de wijze waarop de Citytrainers terugkijken op het project. Ze waren tevreden als de sfeer goed was, de deelnemers hadden genoten en lekker gesport. Ouders reageerden in veel gevallen positief op de deelname van hun kinderen aan het project.

Over het algemeen zijn de opbrengsten van het project positief te noemen. Maatwerk in de persoonlijke begeleiding van de Citytrainers is daarbij de belangrijkste succesfactor bij de 'Citytrainerformule' die nu staat. Aan enkele belangrijke uitdagingen wordt nog gewerkt, zoals het bereiken van meisjes en het vergroten van de duurzaamheid van de opbrengsten van het project. De projectleiders hebben verschillende ideeën en strategieën om daar aan verder te werken, zodat Citytrainer nog beter kan worden en zodoende toewerken naar een grotere omvang van het project met een groter bereik van (vrijwillige) jongeren.

Bijlage I Competentieprofiel van de Citytrainer

4e. COMPETENTIEPROFIEL CITYTRAINER

Competentie 1: Presenteren
- Duidelijk uitleggen en toelichten. - Betrouwbaarheid en deskundigheid uitstralen. - Enthousiasme uitstralen. - Op de doelgroep inspelen

1a. Duidelijk uitleggen en toelichten les
Legt zaken duidelijk uit; weet zaken begrijpelijk en correct toe te lichten; gebruikt in het contact met anderen heldere taal en de juiste toon; hanteert een goed tempo; gebruikt de juiste woorden; houdt een logisch en goed te begrijpen betoog; controleert of de boodschap goed overgekomen is.

1b. Betrouwbaarheid en deskundigheid uitstralen
Presenteert zichzelf als ter zake kundig; wekt vertrouwen bij de ander op basis van deskundigheid; maakt in het contact een geloofwaardige indruk op anderen; straalt autoriteit uit; Toont initiatief.

1c. Enthousiasme uitstralen
Straalt enthousiasme uit en weet anderen mee te trekken in het eigen enthousiasme; weet zaken op een enthousiaste en inspirerende wijze te brengen; straalt dynamiek uit; maakt in het contact een bevlogen indruk.

1d. Op de doelgroep inspelen
Stemt de stijl van presenteren en communiceren af op de behoeften en verwachtingen van de toehoorder(s)/ toeschouwer(s); stemt taal en benaderingswijze op de ander (en) af; checkt regelmatig of de aansluiting er nog is; speelt in op de reacties uit het publiek; reageert in een gesprek of presentatie adequaat op feedback.

Competentie 2: Met druk en tegenslag omgaan
- Constructief omgaan met kritiek. - Grenzen stellen.

2a. Grenzen stellen
Kent eigen grenzen; weet dat grenzen nu en dan overschreden worden, maar geeft aan wanneer een grens te vaak of te ver overschreden wordt; geeft duidelijk aan als het overschrijden van de grens onredelijk is; lost ruzies op; komt bij het stellen van grenzen met mogelijke alternatieven.

Competentie 3: Aansturen
Uitoefenen van gezag Instructies en aanwijzingen geven

2b. Constructief omgaan met kritiek
Ontvangt kritiek zonder onvriendelijk of defensief te worden; aanvaardt het krijgen van kritiek; ziet kritiek meer als een suggestie voor ontwikkeling/verbetering dan als een persoonlijke aanval; staat niet te lang stil bij onrechtvaardige kritiek; blijft constructief na kritiek. Is in staat om kritiek te geven op een opbouwende wijze.

3a. Uitoefenen van gezag
Zorgt ervoor dat anderen luisteren; toont overwicht; geeft met veel overtuiging aanwijzingen, instructies en/of opdrachten (scheidsrechter); maakt duidelijk hoe belangrijk het is dat gegeven instructies en opdrachten opgevolgd worden; gaat indien nodig op zijn/haar strepen staan

3a. Uitoefenen van gezag
Zorgt ervoor dat anderen luisteren; toont overwicht; geeft met veel overtuiging aanwijzingen, instructies en/of opdrachten (scheidsrechter); maakt duidelijk hoe belangrijk het is dat gegeven instructies en opdrachten opgevolgd worden; gaat indien nodig op zijn/haar strepen staan

3b. Instructies en aanwijzingen geven
Geeft anderen helder en duidelijk aan hoe een bepaalde taak/activiteit moet worden uitgevoerd; schrijft voor wat er moet gebeuren en wanneer; zorgt er door duidelijke instructies en spelregels voor dat anderen precies weten wat er van hen verwacht wordt; geeft duidelijk aan wat er wel en niet geaccepteerd wordt; corrigeert anderen indien nodig.

3b. Instructies en aanwijzingen geven
Geeft anderen helder en duidelijk aan hoe een bepaalde taak/activiteit moet worden uitgevoerd; schrijft voor wat er moet gebeuren en wanneer; zorgt er door duidelijke instructies en spelregels voor dat anderen precies weten wat er van hen verwacht wordt; geeft duidelijk aan wat er wel en niet geaccepteerd wordt; corrigeert anderen indien nodig.

Competentie 4: Plannen en organiseren	
- Activiteiten plannen. - Tijd indelen. - Mensen en middelen organiseren.	

4a. Tijd indelen	
Schat de benodigde tijd voor activiteiten realistisch in; formuleert haalbare streefdata voor activiteiten en projectfasen; organiseert eigen tijd en tijd van anderen op effectieve en efficiënte manier; houdt de tijd in de gaten bij het volgen van de lessen en de stages en het inleveren van huiswerkopdrachten; bouwt controles in om te zien of alles nog op schema loopt.	
Komt afspraken na; meldt aan- en afwezigheid zijn in de lessen en de stages bij de praktijkbegeleider.	

4b. Activiteiten plannen	
Brengt activiteiten ruim van te voren in kaart en stelt plannen ruim van te voren op; plant en regelt activiteiten; geeft aan welke activiteiten prioriteit hebben; zorgt ervoor dat activiteiten goed op elkaar zijn afgestemd; houdt bij het plannen rekening met huidige mogelijkheden, omstandigheden, afspraken; ontwikkelt plannen die rekening houden met mogelijk veranderende omstandigheden en mogelijke problemen.	
Weet jongeren te werven voor een activiteit of een evenement.	

4c. Mensen en middelen organiseren	
Stelt de middelen en mensen vast die nodig zijn om het werk uit te voeren en zorgt voor het regelen hiervan; garandeert beschikbaarheid van essentiële middelen; maakt effectief en efficiënt gebruik van de aanwezige capaciteit.	

Competentie 5: Leren
- Leren van feedback. - Zichzelf verder willen ontwikkelen.

5a. Leren van feedback
Ziet fouten als een kans om te leren en te verbeteren; gaat op zoek naar feedback over prestaties, bijvoorbeeld van citytrainers en de cursusleider; gebruikt feedback om de eigen effectiviteit te vergroten; stimuleert anderen om zichzelf te verbeteren door zelf het goede voorbeeld te geven. Kan opbouwende feedback geven; reflecteert op eigen handelen.

Competentie 6: Samenwerken en overleggen
- Afstemmen

6a. Afstemmen
Legt plannen en ideeën eerst voor aan relevante anderen voordat tot actie wordt overgegaan; overlegt bij de uitvoering van een gemeenschappelijke taal tijdig en regelmatig met de andere betrokkenen; weet wat de consequenties zijn van de eigen acties op anderen en bespreekt dit met hen.

Competentie 7: Materialen en middelen inzetten
- Geschikte materialen en middelen kiezen. - materialen en middelen doeltreffend gebruiken. - Materialen en middelen doelmatig gebruiken. - Goed zorgdragen voor materialen en middelen.

7a. Goed zorg dragen voor materialen en middelen
Gaat zorgvuldig en netjes om met de beschikbare materialen en middelen; zorgt ervoor dat materialen en middelen goed onderhouden zijn; laat materialen en middelen niet slingeren maar bergt ze veilig op; zorgt dat er geen oneigenlijk gebruik van materialen en middelen kan plaatsvinden.

Bijlage II Juryrapport 'Meer dan handen Award'

Juryrapport

Meer dan handen vrijwilligersprijzen 2012

Winnaar: gemeente 's-Hertogenbosch met Citytrainers

Uit ruim 250 inzendingen voor de Meer dan handen Vrijwilligersprijzen heeft een selectiecommissie 24 projecten genomineerd. De jury, onder voorzitterschap van Annemarie Jorritsma, heeft op vrijdag 16 november 2012 de winnaars geselecteerd.

Samenwerking – gemeenten

Gemeenten maken kans op de Meer dan handen Samenwerkingsprijs 2012 als ze een rol spelen bij het mogelijk maken van een vrijwilligersproject of initiatief. Het gaat hierbij niet direct om financiering, maar om facilitering, wegbereiding of het samen ontwikkelen van het idee (co-creatie) tot de daadwerkelijke samenwerking. De eigen kracht van burgers en het zelf nemen van verantwoordelijkheid worden steeds belangrijker voor het stimuleren van de leefbaarheid en sociale cohesie in de wijk, het dorp of de stad. De jury let speciaal op de rol van gemeenten hierin en de samenwerking met burgers

De jury bestaat uit:

- Annemarie Jorritsma (voorzitter VNG en burgemeester Almere)
- Elly van Kooten (directeur maatschappelijke ondersteuning ministerie van VWS)
- Marieke van Schaik (managing director bij de Vriendenloterij)
- Marius Ernsting (voorzitter vereniging NOV)
- Marijke van Eck (voorzitter Coalitie Erbij)
- Eerde de Swart (senior projectmanager MVO Nederland)

Over de winnaar

Citytrainers zijn jonge mensen die graag een sportieve en positieve bijdrage leveren aan hun stad en wijk. Ze zijn tussen de 14 en 21 jaar en hebben met succes de cursus 'Ik train mijn stad' gevolgd. Nu organiseren maar liefst 80 Citytrainers vrijwillig sportevents en activiteiten vol adrenaline, samen met hun vrienden. De jongeren worden uitgedaagd om hun sportieve en creatieve talenten in te zetten. Dat levert hen meer zelfvertrouwen en soms ook een opstap naar werk of studie op. Het aantal activiteiten is enorm toegenomen en het deelnemersaantal stijgt per keer. Verder is de kwaliteit van het aanbod aanzienlijk verhoogd en is de afstand tussen de gemeente en de jongeren veel kleiner geworden.

De jury is van mening:

Dat de gemeente Den Bosch een mooi voorbeeld is van samenwerking met burgers die zich vrijwillig inzetten voor hun stad. Ze faciliteert echt door jongeren een train-de-trainer cursus aan te bieden en ze actief bij de ontwikkeling van het project te betrekken. Hiermee stimuleert de gemeente de eigen kracht van haar burgers. En dat dit aanstekelijk werkt, blijkt wel uit het feit dat steeds meer jongeren meedoen. "Hier gaat mijn hart sneller van kloppen", aldus een jurylid. Het concept is zo succesvol dat het inmiddels ook in andere gemeenten is gestart. De jury belooft het Citytrainers project van de gemeente Den Bosch daarom met veel genoegen met de Meer dan handen Samenwerkingsprijs 2012.

Namens de jury,

Annemarie Jorritsma

In opdracht van de gemeente 's-Hertogenbosch, in samenwerking met de gemeenten Dordrecht en Tilburg, KPC-groep en Whise